

КАТОЛИЦЬКА А К Ц І Я

2

З М І С Т

Методика праці Кат. Акції (лист Св. Отця). — о. Др. М. Конрад: Католицька Акція і суспільне питання. — о. Ч. Я.: Друковане слово й Кат. Акція. — о. Др. Л. Глинка: Завдання Кат. Акції відносно подружжя та родини. — Е. Тишинська: Участь жіноцтва в Кат. Акції. — В. Глибовицький: Бій за нове завтра. — Мр. П. Ісаїв: Виховання характерів. — Др. О. Філяс і Др. М. Дзерович: Велика прогалина. — о. П. Дзедзик: Джерела сили та орудники світського апостола (Ч. II). — Католицький рух у світі. — Нові книжки. — Книжки надіслані до Редакції. — Хроніка.

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ

ВІСНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ ГР.-КАТ. ГАЛ. ЦЕРК. ПРОВІНЦІЇ

РІК III.

ЛЬВІВ, КВІТЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1936.

ЧИСЛО 2 (7)

З М І С Т: Методика праці Кат. Акції (лист Св. Отця). — о. Др. М. Конрад: Католицька Акція і суспільне питання. — о. Ч. Я.: Друковане слово й Кат. Акція. — о. Др. Л. Глинка: Завдання Кат. Акції відносно подружжя та родини. — Е. Тишинська: Участь жіноцтва в Кат. Акції. — В. Глібовицький: Бій за нове завтра. — Мр. П. Ісайа: Виховання характерів. — Др. О. Філяс і Др. М. Дзєрович: Велика прогалина. — о. П. Дзедзик: Джерела сили та орудники світського апостола (Ч. II) — Католицький рух у світі. — Нові книжки. — Книжки надіслані до Редакції. — Хроніка.

МЕТОДИКА ПРАЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ.

Св. Отець звернувся до Його Еміненції Єпископа Ріо де Жанейро й цілого Єпископату Бразилії з ось таким листом у справі Кат. Акції:

Хоча не раз уже ми ясно висловили свою думку в багатьох документах, що їх — починаючи від першої Нашої Енцикліки „*Ubi arcano Dei*“ — видали Ми в цій справі, то проте прихиляємося до Твого бажання, яке Ти висловив підчас свого останнього побуту в Римі — і до Тебе та до Твоїх Собратів в єпископському уряді звертаємося з Нашим батьківським словом. Бажаємо тим чином іще раз дати доказ, як дуже ми числимо на ту співпрацю, котрою світські люди можуть служити в апостольстві Єрархії, не тільки через оборону правди й християнського життя перед стільки засідками, що їм загрожують, але також через те, що стануться в руках своїх пастирів преградою помічю для здобуття щораз більшого поступу на релігійній та громадській ниві.

Думаємо, що Католицька Акція є великою ласкою для вірних, котрих Бог покликає до ближчої співпраці з єрархією, великою ласкою для самої єрархії, для Єпископів і душпастирів, що в рядах Католицької Акції найдуть благородні душі, готові успішно пособляти їм у щораз кращому та щирішому виконуванні свого апостольства.

Бо хто ж не бачить справді, що навіть у католицьких краях духовенство не вистарчає, щоб усім вірним запевнити потрібну опіку?

Також і в Вашій дорогій країні, де народ так перейнятий почуваннями побожності й релігії, — скільки разів Ти й Твої товариші єпископи жалілися на недостачу священиків, зокрема світських, на просторі, що через свою географічну форму, через свої природні умовини й через свою величину потребував би більшої кількості духовенства, ніж інші народи.

А що ж говорити про щораз більші перепони та труднощі, що деколи зовсім відбирають священикові змогу зблизитися до всіх вірних? Що говорити про всілякого роду небезпеки, що загрожують щораз більше вірі та чистоті обичаїв християнського народу, про небезпеки, котрі — здається — стають щораз численніші там, де — як без сумніву й у Бразилії — незвичайний розвиток культури, знання та промислу, впарі з силою добрих овочів, несе з собою так багато болючих зародків лиха.

Добре знаємо, з якою дбайливістю Ти й бразилійський Єпископат заходиться коло розбудження та піддержування між Вашим добрим на-

родом священничих покликань та коло того, щоб ваші семінарії щораз краще пристосовувати до тих почесних завдань, що їм служать.

Доказом тих старань — засновання Бразилійської Колегії в Римі, що завершилося завдяки Вашій опіці й Вашим засобам. Вона (колегія) носить почесну назву „папської“, та є, як знаєте, дуже нам дорога.

Ці Ваші святі зусилля, благословенні та оживотворені ласкою Божою, принесуть у майбутньому без сумніву цінні плоди.

Але на скільки зросте обильність цих плодів, якщо побіч ряду священників — а бажаємо собі, щоб вони щораз краще доростали до своїх щораз ширших завдань, — гуртуватимуться карні та густі ряди добрих мирян, здібні до підготовки й доповнення, а де треба, то й заступлення праці священика, зокрема в області релігійної освіти.

Але в цій святій боротьбі, як і в кожній іншій боротьбі і в кожному війську, треба йти вперед, зберігаючи лад, методу та правила тактики.

Тому нехай Вам, Преподобні Браття, не буде неміло, якщо тут подамо деякі думки та практичні вказівки, що плывуть не тільки з пізнання Ваших потреб і з гарячого бажання бачити й у цій ділянці Вашу неабияку перемогу, але також із довгого вже тепер нашого досвіду, що ставить Нам неначе перед очі ті засоби, котрі в різних країнах найпевніше та найкраще ведуть до досягнення цілі.

Першзавсе припоручаємо Вам, щоб Ви докладали якнайбільше старання до формування тих, котрі стають у ряди Католицької Акції; а саме формування релігійного, морального та суспільного, що є необхідне для кожного, хто між новітньою суспільністю бажає успішно апостолувати. Саме з огляду на конечну потребу формування буде необхідно не починати праці відразу від великих мас, але від дрібних, добре вишколених відділів, котрі хай будуть, як той євангельський квас, що має згодом перетворити всю масу. Не буде важко почати таким чином у кожній парохії це спасенне діло, сердечно піклуючися зокрема про діти, котрих невинні душі легко дадуться спрямувати до практикування християнських чеснот.

Не менш пильно треба притягати до католицьких товариств молодь, цю майбутню надію батьківщини й Церкви, а також мужчин, на котрих спирається родина та суспільність.

Одну ще справу яко мога гаряче треба поручити, а саме, щоб творені товариства не тільки жили в якнайкращій згоді, але щоб крім цього були ще якслід скоординовані та зв'язані в найтіснішу й органічну єдність.

Від парохіяльних кружків до єпархіяльних організацій, а від тих до головних краєвих централей, усе мусить бути добре заціплене та суцільне, як члени одного тіла, як різні відділи могутньої армії. Вже не замішання, але злиття в одно, не шкідливі взаїмні встрявання в цю саму працю, але співпраця в різних ділянках, кожному призначених, не здавлювання природного буйного розквіту окремих товариств, але гармонійний та впорядкований розвиток цілого тіла при захованні краси та сили поодиноких членів.

Отже було б хибою та незвичайно великою шкодою, колиб у парохіях, чи єпархіях, повставали товариства вірних з цілями аналогічними до цілей Католицької Акції, але зовсім незалежні від цієї Католицької Акції і з нею ніяк не скоординовані, ба-що гірше, з нею суперечні.

Окремішні користі, або користі, ограничені до яко-

тось дрібного гурта вірних, знівечила б зовсім шкода, яку вони спричинили б через розстрілення, роздертя, а часом навіть розсварення між собою католицьких сил; сучасна доба вимагає, щоб ці сили, як Ми сказали, були могутньо **зорганізовані в послусі супроти єрархії та в службі Церкви.**

Всежтаки це не значить, начеб у лоні Католицької Акції не слід було творити та особливо піклуватися всілякими окремими гуртами, як нпр. рільників, робітників, студентів, інтелігенції, фахівців. Навпаки, досвід нас достаточо учить, що все те абсолютно необхідне, якщо бажаємо, щоб Католицька Акція вповні осягнула свою ціль. Цією ціллю — створити з кожного — Христового апостола серед тої спільноти, в котрій Бог його примістив. Першзавсе упоминаємо, щоб найдбайливішу опіку присвятити низьким верствам, працівникам промислу й ріллі. Вони то наравду були особливо дорогі Божеському Серцю Ісуса, таксамо були й є предметом матірньої жури Церкви, що глибоко співчуває їх неволі та терпінням і тремтить перед важкими небезпеками, на котрі їх душі наражує зміцнена пропаганда антирелігійних і антисупільних доктрин.

В усім тім широкім ділі розумної організації буде дуже хосенним творити по змозі в поодиноких єпархіях групи священників, а також мирян, що палають ревністю для душ і відданих всеціло Папі та Єпископам. Ці знов, неначе ревні місіонарі Католицької Акції, під оком єпископату удалися б також до інших єпархій, а в цих єпархіях до поодиноких парохій з частими й добре приготованими відвідинами в цілі ясного представлення краси та користей Католицької Акції, в цілі допомоги і співпраці першзавсе в оформлюванні добрих провідників, (бо це необхідна умова життя й розквіту товариств), укінці в цілі спрямування та скоординовування діяльностей до переведення в діло поодиноких точок визначеної програми.

Крім того не треба забувати про навчання питомців у семінаріях цієї форми апостольства. Нехай священники, в першу чергу молоді, удосконалюються хочби тим чином, що їх висилатиметься для студій Католицької Акції до тих країв, де вона має вже за собою щасливий досвід і зібрала багаті плоди.

Щоб священники, монахи й монахині, а також ті миряни, котрі в питомий спосіб відчують конечність Кат. Акції, ставали щораз придатнішими до праці в Католицькій Акції, думаємо, що є незвичайно потрібним — а це діється вже з великим успіхом у різних місцях — щоб призначувати часто дні, або й тижні студій і молитви не тільки для цілого краю, але також для поодиноких областей, єпархій і парохій. Такими вправами, що ґрунтуються на реколекціях і практичних лекціях, проголошуваних досвідченими людьми на тему супільних і організаційних питань, заохотиться учасників до апостольства та просвітиться їх світлом моральних і супільних поучень, примінених до сучасних потреб.

Того роду зібрання треба постійно улаштовувати для поодиноких груп Кат. Акції, себто для об'єднань молоді, студентів, мужчин, жінок, робітників, фахівців, як адвокати, лікарі, промисловці, купці і т. п., а також для священників, монахів і монахинь, для виховників і т. п. На цих зібраннях треба обговорювати спеціальні теми, що цікавлять поодинокі організації й категорії з точки бачення релігії та апостольства питомого Католицькій Акції.

Знаємо добре й доцінюємо, Преподобні Браття, всі труднощі цієї праці, так благородної й так потрібної, особливо в її початках. А саме тут треба повторити з Апостолом народів: „Вся могу о укріпляющем мя Христі“. Якщо

священники й миряни в Бозі положать свої надії, в серцях своїх берегти ласки Божої, а життям відданим молитві й любови до посвяти осягнуть благословення Неба для всіх напрямків праці Католицької Акції, навіть для тих позірно дрібних та незамітних, — тоді доброта Бога не щадитиме для них особливої помочі, а навіть надзвичайної; підчас коли з другого боку надаремне трудитимуться над здвигненням нового християнського города, якщо Бог не буде з ними працювати.

А крім помочі Неба не забракне Католицькій Акції інших родів підмоги. Католицька Акція на правду ніколи не перешкаджає спасенним ініціативам і проявам добра, а тимпаче не нищить їх; саме навпаки, розбуджує їх, підпомагає та координує; тому саме домагається вона й вельми радо приймає співпрацю тих усіх установ і тих усіх зусиль, що не належать офіційно до Католицької Акції, а проте мають з нею спільні благододні цілі оформлювання сумлінь та цілі християнського апостольства.

Сильнішою та ширшою від усіх інших буде без сумніву поміч, що її дадуть Католицькій Акції численні монаші родини, як мужеські, так і жіночі, котрі для добра душ у Вашому краю поклали вже чималі заслуги. Такої помочі вони уділять не тільки невпинними молитвами, але також охочим подаванням своєї співпраці, хоча у властивому значенні не тяжать на них душпастирські обовязки. Зокрема будуть вони підготовляти до завдань Католицької Акції хлопців та дівчат від найменших років, піклуючися ними особливо в школах і колегіях хлопчих та дівочих, що остають по більшій часті під кермою релігійних установ. Вони розвиватимуть у них найперше зрозуміння апостольства, опісля скермовуватимуть їх до організацій Католицької Акції, або творити ці організації в лоні власних товаришень і установ. Можна сказати, що нема кращого часу й місця для виховання молоді Католицької Акції, як школи та колегії.

Це буде з великою користю й для самих шкіл, бо легко зрозуміти, який великий і значний пожиток пливе для всеї молоді в даній школі, чи в даному заведенні, з приставання з товаришами, вихованими в душі апостольства. Це буде особливою користю для молодечих душ, як це Ми кілька разів підкреслювали; бо вони освідомлені й утверджені найдуть в організації, котра буде їм товаришити і в труднішому віці, оборону й підпору, щоб протиставитися й перемогти великі та тяжкі небезпеки на суспільній ниві, на котру їм доведеться увійти.

Таким чином також стоварищення й установи, що мають за ціль плекати побожність, чи ширити релігійну культуру, або ще якусь окрему діяльність з ділянки суспільного апостольства, справді стануть помічними силами Католицької Акції, бо зберігаючи кожне для себе конечну та справедливу автономію, дійдуть з Католицькою Акцією до того „сердечного порозуміння“, до тієї координації та „взаїмного зрозуміння“, що його Ми так часто вже поручали.

Так мудро підпомагана та велично уладжена Католицька Акція буде справжнім миротворним військом, що вестиме святу боротьбу за заведення та поширення Христового Царства, яке є Царством справедливости, мира та любови. Тимсамим, хоча здержуватиметься безумовно — як це виходить із самої природи речі — від усякої діяльності та постави, що мала б марку політичної партії, що — як уже Ми з натиском стільки разів повторяли — потягнуло б за собою дуже важкі шкоди для кожної релігійної діяльності, — Католицька Акція причиниться справді й успішно до щастя батьківщини та її громадян, стаючи „до-

цільним засобом, що ним користується Церква, щоб уділювати народам добродійств усякого роду" (Лист до кард. Бертрама).

Нехай Господь Бог поблагословить благородні зусилля Вашої Еміненції й усього Єпископату — за котрими слухняно поступають клир та миряни-католики, щоб у цілім краю устійнити цей могутній засіб християнського відродження так, щоб незабаром у всіх єпархіях повстали ці гарні ряди хоробрих Христових воїнів, які вирушили б на оборону справ Божих і справ Церкви та несли всюди цей „ум Христов“, як завдаток і запоруку щастя для одиниць, для родин і для суспільности.

Щоб діло, котре Ви почали, дійшло до щасливого та успішного кінця, благаємо в Бога, для Вас відповідної помочі; а доказом тих наших бажань, а одночасно й свідомством нашого особливого привязання нехай буде Апостольське Благословення, котре з любовю в Господі даємо Тобі, Наш Дорогий Сину, Вам Преподобні Браття й цілому Духовенству й народові, повіреному Вашій опіці, а зокрема тим, що працюють для Католицької Акції.

Дано в Римі, при св. Петрі, в Празник Господа Нашого Ісуса Христа-Царя, дня 28. жовтня року 1935, Нашого Понтифікату чотирнадцятого.

Пій, Папа XI.

о. Др. Микола Конрад

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ І СУСПІЛЬНЕ ПИТАННЯ

Важною ділянкою К. А. є поширення розуміння основних тез католицизму, які відносяться до суспільного питання.

Суспільне питання досліджує суть і причини сучасних суспільних і господарських невідрадних відносин та подає способи, якими можна б їм зарадити, і яку треба б завести суспільну й господарську організацію, щоб людство досягнуло правдивий і тривкий добробут.

Те питання не є лише суспільно-господарським питанням, що в'яжеться із соціологією і суспільною економією, не лише правничим, юридичним, що в'яжеться з політичним устроєм громадянства, але теж у своєму корені філософічним, релігійним і моральним. Чимало емпіричних соціологів економістів і державних мужів старалося досліджувати ту проблему без огляду на її релігійні й моральні основи і тому подавали такі розв'язки, що ніяк не могли зарадити суспільним і господарським недомаганням. Витворилися безрелігійні напрями головню в лібералізмі й соціалізмі, „з яких — як пише Папа Пій XI¹⁾ — перший виявив свою неспосібність розв'язати суспільне питання, а другий поручив лік, який був би гірший від самої недуги й наразив би людство на ще більшу небезпеку“.

Суспільне питання — пише Папа Лев XIII²⁾ — „годі успішно розв'язати, оскільки не покличеться на поміч релігію й Церкву. Суспільні невідрадні відносини мають свою основу в фальшивих теоріях про змисл і мету життя-буття, про права й обов'язки людини, про генезу й завдання держави, про призначення й поділ земських дібр, про справедливість і любов

¹⁾ Quadragesimo anno, укр. переклад, стр. 3.

²⁾ Rerum novarum n. 2.

ближнього, тощо. До висвітлення тих засад є в першій мірі покликана Христова Церква. Вона „не в силі ніяк виректися повіреного собі Богом завдання, щоб підняти свій авторитативний голос не там, де йде про технічні питання, бо до цього не розпоряджає відповідними засобами, ані також ті справи не належать до її обсягу, але де йде про моральні принципи... Хоч економія й етика, кожна в своєму обсягу, кермуються власними принципами, однак хибно було би припускати, що господарський і моральний обсяги такі різнородні й собі чужі, що між ними нема ніякої залежності. Бо ж з істоти земських дібр і з істоти людської, тілесної й духової, походять так звані господарські закони, що устійнюють, які цілі й які засоби Творець назначив цілому господарському життю... Моральний закон накладає на нас обов'язок, щоб ми в усіх наших починах прямували до найвищої й остаточної цілі, і також в поодиноких областях наших починів прямували до тих цілей, які їм, як знаємо, назначила природа, або радше Творець природи, Бог, і щоб ми упорядкували їх та піддали тій остаточної цілі. Коли від того узалежнимось, тоді частинні права, господарські цілі й поодинокі осіб і цілої суспільності, займуть належні місця у всесвітній єрархії цілей, а ми будемо вступати по них, наче по сходах, до остаточної цілі всього, до Бога, що є для себе і для нас найвищим та невичерпаним добром¹⁾.

Що у розв'язці суспільного питання безупинно треба сягати до етичних засад, яким найглибше обоснування дає релігія, так пояснює московський філософ Солов'єв у своїй „Критиці абстрактних засад“: Як будемо розуміти людське ділання чисто економічно, то рішенням у господарстві буде економічний інтерес, і то для мене мій. Ваш інтерес мене лише настільки цікавить, оскільки служить моему інтересові. А коли навпаки вихиснування все служить моему інтересові й збільшує мій добробут, то єдино раціональним господарством буде для мене, щоб усе справді вихиснувати. Отже капіталістичне господарство це ніщо інше, як розумне господарство. Як обмежимось на саме економічне становище, то в людині егоїзм не буде мати стриму, бо егоїзм ніколи не обмежить сам себе в імені інтересу, а лише в імя обов'язку. Коли я можу другого вихиснувати і те вихиснування є в моїй інтересі, то я того не буду робити лиш тоді, коли я свідомий, що таке ділання несправедливе, коли отже попри економічність признаю ще інші, чисто людські, моральні, етичні засади²⁾.

Що економіка не може обійтися без етики, признає чимало модерних філософів (нпр. Віндельбанд, Рікерт, Шпанн і інші).

На їх думку ідея добра стоїть вище від ідеї буття. Питання про доцільність буття не може бути поминене тоді у суспільному господарстві. Тією ціллю не може бути ніщо інше, як публичне добро. А цього добра не можна досягнути визиском одних другими. Для господарського життя існують так само моральні обов'язки, як в індивідуальному житті. Кожний суспільний устрій мусить бути пристосований до вимог етики й релігії.

Матеріалістичне підложжя лібералізму й марксизму розогнило клясову боротьбу, а ідею суспільної солідарності довело до банкрутства.

Ось тому економіст Sidgwick у своїм творі: „Про ціль і методу

¹⁾ Енци. Папи Пія XI. Quadragesimo anno — укр. переклад ст. 12.

²⁾ Собрание сочинений В. С. Соловьева, том II, С. Петербургъ: Критика отвлеченныхъ началъ, стр. 184. Цитата взята з „Основ соціології“ Ушенічника-Фірака стр. 18. Вид. У. Х. О.

в економічній науці"²⁾ домагається перебудови цілої суспільної економіки на тривалій і широкій основі етики, щоб поборювати визиск і вести економічну господарку.

Етичні й релігійні засади для розв'язки суспільного питання подали і всесторонньо пояснили римські Папи, головню Лев XIII і Пій XI у своїх енцикліках. В душі тих енциклік чимало вже державних мужів в Австрії, Італії, Болгарії, Америці й інших краях переводить суспільно-господарські реформи, які віщують краще завтра людству. Сьогодні щораз ширші круги людей приходять до переконання, що уздоровлення сучасних невідрадных відносин може наступити тільки тоді, коли на всіх ділянках людського життя взагалі витисне своє знамя хрест.

Це завдання Католицької Акції. Обов'язком усіх католиків, зосібна провідників К. А., є познайомитися з вище поданими енцикліками, щоб ввести в приватне й публичне життя, в усіх його ділянках, неоцінені католицькі засади в них виложені і тим причинитися до прискіпшення справедливої розв'язки суспільного питання і до покращання нашого суспільного й господарського положення. Точніше розглянемо ті засади в дальших статтях цього циклю.

о. Ч. Я.

Друковане слово й Католицька Акція

Восени 1880 р. в Римі йшов дивний похід. До п'ять тисяч маніфестантів дефілювало під чорним прапором з образом сатани і кличами: „Нема Бога, хай живе сатана!“. Це був похід масонів. Подібна маніфестація відбулася в Ціріху 1909. р. Товпа демонструвала під червоними прапорами, на яких видніли написи: „Проч з Богом“, „Хай живе інтернаціонал“. Це дефілювали соціалісти, предтечі кинішніх більшовиків. Маніфестантів було до десять тисяч.

Сучасні більшовики хваляться, що мають зорганізованих десять мільйонів і сімсот тисяч безбожників... Так на наших очах гуртуються мільйони людей в організаціях, які не визнають Бога ні батьківщини та проголошують кличі, що є смертоносною отруєю. Вони діють і посеред нас. Їх вербункову акцію, цей новітній спосіб приєднування й організування мас, сповняє новий засіб пропаганди, що ним є преса, та загалом друковане слово.

„Нема Бога!, Проч з Богом! це грізні кличі, що їх наявно чи скрито поширює протирелігійна чи ліберальна преса, що послідовно і вперто пропагує сатанократію.

По всіх краях світу повстають масонські льожі, ліберальні товариства атеїстів і поступовців зі своїми пресовими концернами (Societa Athea — Венеція, Антідеїсти т. є наявні вороги Бога — Франція і т. д.) і ведуть свою руйніницьку роботу.

Масони в Празі в 1907 р. як першу постанову свого конгресу поставили резолюцію боротьби з вірою і релігією.

Французький письменник Прудон заявляє в своїх творах, що „Бог це зло і ціле нещастя цього світу“. Журналіст Др. Мінон в безбожному і ліберальному своєму щоденникові такий до цих слів дає коментар: „Це твердження по мойому то глибока історична правда“.

²⁾ The scope and method of economic science.

Редактор лібералістично-жидівсько-масонської „Neue Freie Presse“ Maks Nordau так пише: „Кожний релігійний обряд, який виконує у сучасному часі свідомо людина, треба вважати за каригідну комедію і злосливу сатиру. Поступ науки і нові винаходи не лиш захитали основами віри середньовіччя, але і змінили погляд на світ і життя, які через свою нестійність дотепер не могли вдержатися“.

Те, що цей журналіст сказав, це думки тисячів людей, яким видається, що віра й релігія не дадуться погодити з потребами сучасного духа часу й тому мусять бути знищені донашадку тим оружжям, що ними є зла преса. А сила преси дуже велика.

Вона скривається в тому, що преса стало і послідовно оформлює переконання своїх читачів, підсуває їм свої явні й укриті думки, сугерує їх, а то засліплює ними.

Найбільше лиха в тому, що донедавна католики зовсім не здавали собі справи з тієї грози, яка нависла над світом.

Не минуло це лихо і нашої землі. Крім явно безбожної комуністичної і соціалістично-радикальної преси зустрічаємо ми на нашому овиді пресу без обличчя, ліберальну й індіферентну — т. є цю, яка через свою рівнодушність до зла також впливає дуже шкідливо. Тяжко навіть розрізнити, яка з них небезпечніша.

Зла преса найчастіше воює клеветою, очорнюванням і крутіством, відтак схліблюванням злим інстинктам мас і аморальністю.

У засобах ця преса неперебірчива. Вона при кожній нагоді старається підкопати авторитет Божий та повагу Церкви. При тому вживає якнайбільше перфідної тактики. Де можна вдарити отверто, там ударяє явно, а де це не дало б бажаного успіху, вона підшивається під „невинні“ фрази, що тихцем підпускають їдь та ослаблюють відпорність на переворотні ідеї. Особливо цієї тактики залюбки вживає ліберальна преса, що грає ролю „вовка в овечій шкірі“. Тому вона є неначе пробоевою передньою сторожею діявольського безбожницького фронту. Тому, що на її небезпечному діянні не так легко пізнатися, до деякої міри являється вона грізнішою, як сама явно безбожницька преса. Це конче треба ясно зрозуміти та в цілій повні собі та другим усвідомити.

Щоденно мільйони примірників часописів, журналів і книжок тієї злої преси йде в наступ і робить свою злочинну роботу як жахлива зараза.

Сміло можна сказати, що світ під сучасну пору переживає потопу злої преси.

Наслідки цього зла необчислимі.

Вже в часі французької революції виповіли офіціальну боротьбу проти Бога. І що сталося? Люди перемінилися в диких звірів. Шаліли, мордувалися взаємно, день і ніч працювала гільотина, так що в Парижі три рази треба було переносити її руштовання на сухе місце.

Найшлася була тоді й така потвора, що зі засудженців стягала шкіру і виправляла її для люксового вжитку (нпр. на оправу книжок) тодішніх вождів і корифеїв революції.

Чи треба згадувати, до чого докотився безбожницький більшовизм в Україні і на землях бувшої Росії? Чи треба згадувати штучний голод, де вигинули мільйони людей, людоїдство, розстріли, Соловки? Чи треба згадувати ту чорну руїну, яка по вандальськи знищила і зруйнувала всі культурні надбання Церкви і народу?

До чого докотився Мексик і Еспанія, читаємо з сучасних часописів. День по дневі горять церкви, монастирі, бібліотеки, школи, священників

і монахів та монахинь обливають бензиною і підпалюють, як живі смолоскипи, або полюють на них з рушницями, як на звірят. Навіть мерців не шанують, а розкопують могили тих, на яких гробах стоїть невмірущий символ воскресення і кісті їх розкидають по полю.

Все це наслідки безбожництва і його пропаганди. Без віри в Бога люди стаються гірші від звірят, а суспільство, не оперте на основах св. віри, мусить згинуть.

Консеквенція вільнодумства це анархія: ні Бога в небі, ні ніякої влади на землі.

Анархіст Nieuhuys так висказується: „Ідея держави і церкви спирається на єрархічному ладі володіння, а вільнодумство не хоче визнати ніякої влади, воно вчить, що людина повинна тільки сама собою рядити“

Одною з головних причин всього лиха є загальний брак правдивої релігійної освіти в масах, немінна людська природа і слаба, невіроблена воля. Треба мати на увазі, що темна маса приймає без розбору друковане слово як святість і вірить йому, бо так стоїть написане чорне на білім.

Скільки згіршення і зла скриває в собі ліберальна, чи зла преса, вистарчить глянути тільки на одно число чи примірник.

Тому не треба дивуватися, що стільки зла розлилося по світу. Бо й „мертве“, друковане зле слово є в силі зламати і вбити в людині душу.

Добре розуміють це масони і більшовики, що перші стараються опанувати пресу і по мистецьки використовують її для пропаганди своїх рутинних гасел.

„Запануймо над пресою — лунає жидівсько-масонсько-більшовицька пропагандистична програма — а небавом заволодіємо світом“!

У 1927. р. великий шум счинила була оця т. зв. ліберальна преса, коли в Америці мали стратити двох анархістів Sacco і Vanzetti. Можна подивляти було цю велику солідарність. Ця сама „гуманітарна преса“ мовчить, коли більшовики мордують сотки тисяч людей, або інші соціялісти переслідують і знущаються над християнами. Яке це має вимовне значіння.

Чи супроти такого стану можна нам довше стояти байдуже і заложивши руки ждати, що принесе непевне завтра? Без сумніву, що більшість людей подає себе за віруючих, всеж таки чому не положать вони стриму цій повені лиха?

Нам треба рішитися на удар. Тільки наша рішучість і зорганізованість може нам дати перемогу. Не сміємо ні на мить вагатися, ні бути рівнодушними чи байдужими.

Католицька Акція це мобілізаційний маніфест: всі вірні на фронт до боротьби з лихом!

„Надармо будете будувати церкви — сказав св. Отець Пій X — відбудувати місії, закладати школи, виконувати всякі добрі діла, все це на дармо, якщо не зумієте придбати для себе потрібної зброї до наступу і оборони — зброї, якою є щира католицька преса“.

Св. Отець Пій XI при різних нагодах вказує на стислу й органічну звязь Католическої Акції з католицькою пресою і виразно зазначає, що К. А. не рушить з місця без католицької преси. Добра католицька преса це безупинна місія. Таке відповідальне має вона завдання. І саме тому має право вона вимагати від нас підтримки і моральної, чи навіть матеріальної, помочі, щоб гідно вивязатися зі своєї праці!

Католицький рух змагається. Конгреси в Шікагу, Буенос Айрес, Дубліні, Люрді, Празі і хочби в нас свято УМХ вказують на потужний ріст

тієї сили, що незломно діє в душах тих, які навіть помимо всяких перешкод не вагаються визнати, хто вони є.

Є це вислід активізації Католицької Акції, є це т. зв. перший пробовий маневр, якого завданням є пірвати маси вірних до чину невмірущого. Скріплення цієї сили — це наше завдання. Тому К. А. кличе всіх у ряди нового Апостольства, що ним є апостольство преси. Якщо збойкотуємо індивергентну, масонсько-ліберальну, соціал-радикальну та комуністичну пресу й відповідно скріпимо добру, християнсько-католицько-національну пресу, не будемо лякатися за своє завтра. Саме тому особлившу увагу звертає К. А. на пресу для молоді. Цілком слушно, що невільно зрікатися ні нехтувати нам наглядом над тим, що дістають за поживу ті, на яких стоїть будучність Нації і Церкви. І ми байдужим оком не сміємо глядіти на те, що подають нашій молоді т. зв. журнали для молоді.

Є люди, які ображуються, якщо їм закинути протихристиянські тенденції. А саме таких людців повно серед нас. Що більше, беруться вони до менторства, мають аспірації бути ідеологами і будівничими „нового життя“. Перестерігаємо перед деякими, на око невинними журналами для молоді, що на ділі є зразком лібералістичної преси, прикрашеної блахматом гарних ідей зі скритими тенденціями монізму, вільної етики включно до атеїзму. Медвежу прислугу робить вона нам, коли деколи з вираховання ставить Богові свічку, — ще більшу тоді ставить вона сатані.

Обнова нації, це справа не легковажна, тут не вільно дозволити експерименту, а тим більше невільно жирувати для скритих цілей сатанократії. Більшовизм вже досить згангренував душу народу, тому найвищий час обновити духа нації в Христі.

Оце є засада, що нею кермуємося й яку прикладаємо до цілого нашого життя, без розподілу на приватне, чи публичне, чи партійне. Від цієї засади не відступимо ні на одну черту! Тому мусимо виповісти послідовну й рішучу боротьбу всієї нашій ліберальній пресі, що часто під серпанком „національного добра“ перепачковує погубні лібералістичні погляди, для яких вимагає теж неторкальності в ім'я тогож „національного добра“. Це наказ нашого грізного часу здерти овечу шкіру з хижого вовка!

Завдання наше ясне, мусимо поборювати злу пресу до побідного кінця, а підпирати, поширювати і розбудовувати добру, українсько-католицьку пресу.

До тої боротьби обов'язані всі, кому тільки на серці лежить Божа Справа.

Хто почувається на силах і має до того здібності, той має обов'язок підпомагати добру пресу пером — а всі інші мають її поширяти, підпирати і читати.

„Хто не виявить цього належного зрозуміння для католицької преси — сказав Еп. Е. Кеттелер — цей не заслуговує на ім'я доброго католика“.

Тепер ніхто не буде дивуватися, чому К. А. таку велику увагу звертає на пресу взагалі й які обов'язки накладає на добру пресу.

Генеральний Інститут Католицької Акції Галицької Церковної Провінції покликав до життя окрему пресову секцію, якої найближчим завданням є розв'язати і належно налагодити справу доброї преси та вести цим модерним засобом апостолування, т. є пропагандою при помочі друкованого слова, боротьбу за оновлене духове лице нашої Нації.

ЗАВДАННЯ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ

відносно подружжя та родини

Завданням „Католицької Акції“ є зясовувати всі явища одиничного, суспільного та національного життя в світлі науки Католицької Церкви, в світлі вічних правд Христової науки, щоб берегти життя та розвитку одиниці, суспільності та народу перед неминучими тяжкими потрясеннями, а то й руїною, що їм грозять, коли вони, злегковаживши вічні правди небесної науки, підуть за хибними теоріями та доктринами та будуть згідно з ними налаштовувати своє життя. Серед туземної метушні, що в повоєнних літах значно побільшилася, людина, суспільність, народ потребує погідного ідеалізму та рівноваги духа. Потреба їх на те, щоб серед усіх життєвих труднощів, небезпек та приман змагати до добра, до всього того, що високе, благородне, згідне з метою Божої слави та добра ближнього в найширшому значінню. Бо тільки ті змагання можуть надати зміст життю гідний людини, суспільності, народу, можуть ублагороднювати їх духа та бути основою тривких, великих діл. Джерелом погідного ідеалізму в людині, суспільності, народі не можуть бути принагідні, проминаючі людські теорії та доктрини, бо вони, як усе, що чисто людське, проминаючі та не вільні від хиб і блудів. Джерелом погідного ідеалізму може бути тільки те, що носить на собі знамя вічної та незмінної правди, що походить від Всемогучого Творця, себто: Боже Оявлення та Христова наука, що їх береже та людям проповідує Католицька Церква. Тому важним та гарним є завдання стоваришень мірян Католицької Акції, що словом і ділом несуть правди Христової науки між ріжні верстви суспільності й народу, спмагають у цей спосіб церковну Єрархію в сповненні її високого завдання та причиняються до розбудови життя одиниці, суспільності, народу на здорових та тривких основах.

До явищ та проблем життя, що рівночасно заторкують так сферу одиниці, як суспільності, народу та Церкви, належать подружжя та родина. Від слушної розв'язки тої проблеми, від розбудови супружого та родинного життя на здорових, тривких, спертих на Божім Оявленні та Христовій науці основах залежить нормальний розвій одиниці, суспільності, народу не тільки під фізичним, але також духовим оглядом, під оглядом їх моральних цінностей та чеснот та успіх післанництва Церкви. Здорове налашдування подружжя та родинного життя в народі — це, хто зна, чи не найважніше питання його розвою і побіди, або пораження та занепаду в життєвій борні. Католицька Церква від початку свого існування займалася та опікувалася установою супружжя та родини християн і старалася їх налашдувати в усьому згідно з Божим Оявленням та Христовою наукою. Трудам та зусиллям Католицької Церкви треба завдячити обмеження абсолютної влади батька над дітьми, мужа над женою, що включала в собі право їх життя та смерті, рівноправність супругів щодо їх взаїмних обов'язків, утривалення Христом відновленої нерозривності супружжя. Католицька Церква спираючись на Божім Оявленні та Христовій науці дає тривкі основи до здорового налашдування установи супружжя і родини так, щоб права належні одиниці були збережені і добро суспільності, народу та Церкви не було порушене. Тому одним з важних завдань Като-

лицької Акції є поширювати засади Католицької Церкви щодо подружжя та родини та боронити їх перед настанами неприхильних Церкві чинників.

Здоровлю християнського подружжя загрожували в давніх часах та й нині загрожують різні ложні теорії та доктрини й неслухні, бо незгідні з природним законом, правні сформулювання подружого та родинного життя, які нерідко стають основою до погубної для подружжя і родини практики. Такими шкідливими струями, що впадають кожному в очі та тривогою переймають усіх тих, що здають собі справу зі завдання та значіння подружжя і родини для одиниці, суспільности Народу і Церкви та тих шкід, які з невимовною послідовністю спричинює для них захитання на Божім Об'явленні та Христовій науці спертих основ здорового налагодження подружжя та родини є: ляцізація християнського подружжя державними законодавствами, а в парі з тим розводи, бездітні чи майже бездітні подружжя внаслідок уживання штучних засобів і зігнання плоду, обмеження, чи навіть виключення Церкви від впливу на виховання молоді. Ті струї переводжені в практику спричиняють щораз більший занепад подружого та родинного життя. Вони доходять і до нашої суспільности, а в одній і то значно більшій частині українського народу, що живе в Союзі Східнослов'янських Республік, ті шкідливі теорії та доктрини, в цілій своїй повноті переведені в практиці, спричинили руїну подружого та родинного життя.

Тому й у нас стає щораз більшою konieczність усіма доступними засобами зясувати та поширювати здорові основи подружжя та родини так з огляду на одиниці, як також суспільність і народ, щоб життєві бурі та хуртовини не могли їх підірвати. Одним з вельми успішних для того засобів є преса, а передусім преса Католицької Акції. В ній повинні бути обговорені всі важніші питання подружжя та родини в світлі католицької науки. До питань, що висуюються на першу чергу, належать:

1. Початок подружжя в світлі св. Письма та наукових дослідів.
2. Завдання подружжя і родини для одиниці, суспільности, народу та Церкви в світлі католицької науки.
3. Нерозривність та єдність подружжя як головні вимоги здорового налагодження подружого і родинного життя.
4. Норми природного права відносно подружжя та родини.
5. Чинники, конечні до здорового налагодження подружжя та родини.
6. Чому подружжя християн в першій мірі підлягає та повинно підлягати законодавству Церкви.
7. Штучні засоби для уникання потомства та зігнання плоду в світлі науки Католицької Церкви.
8. Бездітні чи майже бездітні подружжя та їх наслідки для суспільности й народу.
9. Статистика бездітних чи майже бездітних подруж в українським народі.
10. Муж і жінка в подружжі та родині в світлі Католицької науки.
11. Занепад подружжя та родини — це занепад моралі в народі.
12. Виховання молоді в світлі католицької науки.
13. Межі цивільного законодавства відносно подружжя і родини.
14. Природне право одиниці до зачаття подружжя і стерилізація.
15. В який спосіб треба запобігати зачаттю нещасливих подруж.
16. Як запобігати нещастю в зачатих подружжях.

Розроблювання поданих вгорі головних проблем подружжя та родин видвигне ще й інші питання, що будуть обговорені або в зв'язку з головною проблемою, або опрацьовані самостійно, залежно від ваги та значіння цих питань для здорового налагодження подружжя та родини.

Е. Тишинська

УЧАСТЬ ЖІНОЦТВА В КАТОЛИЦЬКІЙ АКЦІЇ

Між закидами, які стрічають Католицьку Акцію взагалі, є теж деякі спеціально звернені проти участі жіноцтва в Католицькій Акції. А саме: що, мовляв, Католицька Акція грозить звихненням вроджених жіночих питоменностей і післанництва жінки, котра сотворена до виховання дітей і заряду домом, а не до суперництва й суспільної боротьби.

Тому апостольська праця, мовляв, шкодить жінці, бо відриває її від родинного вогнища й наражує на тисячні небезпеки.

Очевидно, що після таких міркувань куди краще було б подумати тільки про виховання люблячих матерей і добрих господинь, а загалом не говорити про жіноче апостольство. Одначе, якщо глибше призадумаємося над цією проблемою, то прийдемо до переконання, впрост протилежного до цих закидів, а саме, що участь жіноцтва в Католицькій Акції є річчю самозрозумілою та конечною.

I. В першій мірі ця участь є конечною з огляду на значіння суспільного впливу жінки. Знаємо, що метою Католицької Акції є християнське відродження родини і суспільности. Щоб перевести в діло це завдання, співпраця жінок є не тільки пожадана, але й конечно з огляду на великий вплив жінки на життя родини й суспільности. Як мужчину вважаємо головою, так жінку серцем родини. Вона володіє любовю і звідси її міць і чудотворна моральна сила.

Цим чином жінка має посередній, але рішачий вплив на головну струю суспільного життя. Слушно кажуть, що народи творяться на колінах матерей.

З цього ясно, що через виховання християнських матерей, що є одною з головних цілей жіночого католицького руху — формуємо в християнському дусі не тільки родину, але й суспільність. Це є посередній вплив жінки на суспільне життя. В цей спосіб жінка може все впливати і по всі часи впливала, навіть замкнена в добре бережених мурах домашнього вогнища.

В наших часах, коли жінка досягнула політичну рівноправність і доступ до всіх майже урядів, має вона змогу й безпосередньо впливати на суспільне життя. — Не Католицька Акція, — але зміна життєвих умовин відірвала жінку від родинного вогнища й кинула у вир суспільного життя.

Сьогодні бачимо жінку на всіх становищах у великих і малих робітнях, магазинах, фабриках, урядах і школах. Можна цей факт уважати злим-невідрадним явищем, бо це віддаляє жінку від родини, що є її найістотнішим, природним покликанням. Але в сучасних умовинах є це „ко- нечне лихо“, на яке годі найти скорого й успішного ліку. Тому найкращим виходом із цього положення є відповідно підготувити жінку до використання її нового суспільного становища і при її допомозі досягнути ступневий поворот суспільности до Христа — що в майбутньому улегшить знову жінці сповнити її природне післанництво.

I саме це має на меті Католицька Акція.

II. Рятуюнок жінки жінкою. Є це друге природне оправдання участі жінок у Католицькій Акції. Сказано: „Жінка поза домом є, як по- суда поза святиною, наражена на збезчещення“.

Це на-жаль правда. Скільки ж небезпек для віри й обичаїв чигає сьогодні на жінку в суспільному середовищі! Болючий цей факт, висуваний деколи проти католицького жіночого руху, уважаємо якраз аргументом, що промовляє на його користь.

Хочемо громаді нещасних доньок Еви, що зухвало поширюють згіршення гріху, протиставити чисті ряди почитательок другої Еви, Пресвятої Діви Марії, котра принесла такий могучий лік на упадок праматери. За цим і те промовляє, що декотрі розятрені моральні рани жінки може лікувати тільки жінка своєю терпеливою жіночою рукою.

Такою хоче бути жіноча організація Католицької Акції, котра до своїх головних цілей зачислює уздоровлення суспільности і моральне двигнення жінки.

III. Потреба протиставити організацію іншим організаціям. Є ще одна припадкова причина, яка викликала жіночий рух в Італії й інших краях. Коли не використаємо суспільного впливу жінки для суспільного відродження, то інші вихіснуть його для нам противних цілей. В багатьох краях повстали вже протихристиянські організації. Декотрі з них називають себе неутральними, однак льогіка фактів і досвід доказують, що неутральність у справі релігії є оманною. Зрештою виразні є слова Христові: „Хто не зі Мною, той проти Мене, а хто не збирає зі Мною, розтрачує“. (Лук. 11. 23).

Церква не признає неутральних товариств; Апостольська Столиця не дозволила Міжнародній Унії катол. жін. організацій лучитися з неутральними жіночими товариствами і союзами.

IV. Апостольський обовязок жінок. Узасаднення цього обовязку, повновартне все і всюди, є при тому таке ясне, що не може підлягати ніяким сумнівам.

Христова віра також суспільно визволила жінку, зробила з невірлиці люблячу товаришку і співробітницю мужчини в кожному доброму ділі милосердя й віри. Тому світське апостольство є обовязком і правом не тільки мужчини, але теж і жінки.

Жінка має теж християнський обовязок пожертвувати свої сили для великого завдання відродження світу в Христі; справді в спосіб відповідаючий її психічній і фізичній природі й у мірі згідній з її природним післанництвом. — Жіноча Католицька Акція не є нічим іншим, як виконанням цього обовязку в належний спосіб і у вказаних межах.

V. Чого вчить нас християнська традиція. З вище наведених причин на розлогих нивах католицької віри цвило все жіноче апостольство під ріжними видами. Славні імена жінок, заслужені для Христової справи, є окрасою Католицької Церкви.

Вже в євангелії стрічаємо кілька жінок, котрі разом з Матір'ю Божою товаришили Ісусові в його мандрівках і помагали Йому, ішли за Ним хрестною дорогою аж на Голтофту та стали неустрашимими апостолками Христового Воскресення. В апостольських часах і пізніших віках були так звані діяконіси (дівичі і вдови), що займалися ділами християнського милосердя, приладженням літургії, поученням катехуменів, допомогою жінкам, в часі релігійних обрядів і хрещень. В листах св. Павла і в Діяннях апостольських находимо численні згадки про жінок, котрі успішно й мужно співпрацювали з апостолами в ширенні віри.

Тому можемо ствердити, що апостольство жінок в Католицькій Акції не є нове, щодо змісту, хоча нове формою.

VI. Воля Апостольської Столиці. Останнім оправданням католицького жіночого руху є те, що папи, Пій X, Венедикт XV та Пій XI не тільки його похвалювали, але й поручали.

VII. Цілі Союзу Католицьких Жінок:

- 1) Розвиток релігійного і морального почуття.
- 2) Родинне вироблення — передусім узгляднення материнських обов'язків і заряду дому.
- 3) Суспільне вироблення з особливим узглядненням сьогодишнього становища й потреб жінки в суспільності.

4) Апостольство в родині, парохії і суспільності, виконувати головню оборону моралі і добродійні діла суспільної опіки.

Перші три цілі можна получить під одним спільним наголовком вироблення. Тому програма Союзу Католицьких Жінок ділиться на дві часті:

Вироблення і апостольство, кожна з окремими цілями.

В наступних статтях обговоримо поодинокі ділянки — зокрема, вказуючи крім цілей також і відповідні засоби.

(На основі „Підручника Католицької Акції“ О. Людвіка Чіварді).

В. Глібовицький

БІЙ ЗА НОВЕ ЗАВТРА

Мабуть ні в одній справі немає такої загальної однозгідності, як у відношенні до теперішньої дійсності. Ледве чи можна найти когось тверезо думаючого, хто б був щиро вдоволений із нашої сучасності — нашого „нині“. Навіть люди найбільш противних поглядів у цьому годяться, що „нині“ є зле й тому „завтра“ повинно бути зовсім інакше-краще. Але однозгідність погляду на нашу сучасність є дуже проблематична. Вона відноситься тільки до негативної постави супроти зненавидженої теперішності, себто до її негативної критики. Очевидно, що й з цього можна і треба зробити неоспоримий висновок, що справді теперішність є зла та що вона вимагає радикальної зміни. Але вже в цьому моменті погляди якнайдалше розходяться та починають зо собою непримиримий бій за діагнозу нашого „нині“ та за творення нового „завтра“. Властиво оба ці питання належать до одної й тої самої проблеми, що по суті є найважливішою проблемою кожної нації, — проблемою нового молодого покоління. А в цілій своїй ширині ця проблема є нічим іншим, як проблемою відродження теперішнього людства, проблемою революції теперішнього духа часу. І хай нікого не лякає це окричане й на речі дуже скомпромітоване слово, що силою історичної конечності стало монополюним гаслом червоних революціонерів.

Кожний, хто вміє думати й має відвагу глядіти дійсності в очі, мусить з цілою рішучістю ствердити, що ми стоїмо в огні революції, в огні безпощадної боротьби між духом нинішнього й завтрішнього часу. І немає нічого небезпечнішого, як по дитячому, чи пак старечому, замикаючи очі перед цією дійсністю, віддатись тузі та мріям про мир і спокій, впиватись ілюзіями та жити в солодкому самообмані. Блажен, хто не згіршиться цією дійсністю, пізнає її в цілій наготі та не злякається боротьби з нею! А ще

щасливіший той, хто полюбить цю боротьбу, знайде в ній властивий смак бо тільки цей стане учасником світлої перемоги.

Годі при цій нагоді зайнятися ширшим і подрібним розслідуванням цієї проблеми в такому широкому розмірі, годі наводити довгу чергу аргументів що виразніше її з'ясовували б, але одне треба з притиском піднести, що вона є в цілій остроті актуальна, що саме так, а не інакше вона представляється та що при питанні молоді першзавсе треба її мати на увазі. Мабуть не треба окремо додавати, що це тема пребагата змістом і що її вичерпати можна тільки великим і щирим зусиллям думки, супроводженої добрим ангелом інтуїції. Ця замітка має своє оправдання в тому жалюгідному досвіді, що говорить про загальний духовий опортунізм, опертий на упередженні та духовому лінивістві. Бо очевидно, як довго кожний, хто має уши, не схоче слухати і хто має очі, не схоче видіти, так довго даремні будуть усі слова та безуспішний увесь труд. На жаль, і якраз це явище є одною з інтегральних прикмет нашої невідрадної сучасності й тому слід різко звернути на це увагу та в першу чергу перевірити своє власне становище.

Пристаючи до розгляду самої суті проблеми, треба нам, задержуючи наш зір на широкому горизонті, одночасно зосередити його в одній точці, що являється неначе ядром цілості. Цим чином ми конкретизуємо наше питання та робимо його наскрізь практичним і життєвим. Отже щоб сказати потрібне про цілий організм, треба взяти під увагу його клітини, щоб охопити макрокосмос, треба проаналізувати мікркосмос. Осьтак наша проблема нового молодого покоління — кращого „завтра“ зводиться до проблеми нової людини. І тут знову безліч теорій, рецепт та велімудрих порад. Беремо в першу чергу під увагу нашу українську дійсність. Безліч знахорів і „авторитетних“ учителів вирішують самопевно преповажне питання виховання молоді, претендуючи на непомильність і монополію, а все в ім'я добра нації... І мимоволі повстає неабияка метушня, що свідчить достаточо сама про себе. Найповажніша суспільна справа стає предметом дешевої конкуренції та баришівництва. А що в цьому найгірше, то те, що претенденти до виховування молоді не мають бодай тої мінімальної диспозиції, що нею є сам респект до справи та почуття ваги й відповідальності за неї. Щоб не бути голословним, вистарчить поставити цим виховникам отверто й рішучо питання про зміст цього виховання, про засіб ідей, про ідеологію, що має стати духовим кормом для молодих душ. Даремне ждатимете, щоб у їхній відповіді була належно узгляднена така фундаментальна справа, як християнський світогляд та роля Христової ідеї в цілій її далекосягlostі й динаміці. Тому напавду ще найделікатніше можна очеркнути їхню відповідь як трагічне непорозуміння, хоча властиво, якщоб таке явище мало місце в іншій ділянці, то ніхто не вагався б назвати його каригідним партацтвом. Бо що ж треба сказати про виховників, котрі відпековуються від ідеології, котрі чваняться безсвітоглядністю, а тим самим заперечують вирішне значення у вихованні духового змісту, що його, на сміх, обіцяють і стараються заступити виховною методою й формою. Nomina sunt odiosa, але й пальцем не треба показувати, щоб знати, про кого мова. Але не було б задосить учинено справедливості, коли б осуджено тільки напр. різношерстний лібералізм, а не зроблено строгого закиду для цих формалістів, що користуються фірмою Христової ідеології, а в дійсності є найріднішими братами тих перших. І саме в цьому криється ціла парадоксальність нашої трагічної теперішності, що згіршення виходить звідти, звідки треба б

очікувати будуючих прикладів. По правді саме це є остаточною причиною нинішнього хаосу, помішання понять, розбиття й розладу сьогоденного світу.

Але хто раз здав собі справу з цієї ситуації, хто найшов у ній орієнтацію, той ні на хвилину не піддається згіршенню чи розчаруванню, але певною ходою рушить вперед до світлої мети. Так зближаємося до нашої відповіді, що являється zarazом розв'язкою, бодай у самій основі, широкої проблеми про нове „завтра“, нове молоде покоління, нову людину. Що правда зовнішній звук цієї відповіді не новий, але зміст її це справді щось нове, що має належну силу, щоб оновити лице землі. А ціла тайна криється якраз у тому, щоб не улягти сугестії самого звуку, форми, не впасти жертвою фрази, але цілим своїм духовним єством відчувати зміст цієї відповіді з усім його багатством та величчю. Властиво не знати, скільки найповажніших застережень-пересторог треба б зробити, щоб забезпечитись перед плитким та поверховним розумінням цієї непереможної розв'язки нашої проблеми проблем. Скільки людей буде вважати її надто простою, звичайною, самозрозумілою й тому не заслуговуючою на якусь особливу увагу? Скільки похитає головою в переконанні, що або вже все знає, або не має що знати!.. Бо відповідь на цю проблему міститься в одному слові — Христос. Тільки Христова ідея, Його Божої Наука є спроможна дати позитивну розв'язку для цього скрутного положення людства, що стоїть на березі катастрофи. Не треба окремо зазначувати, що повне відродження української Нації може здійснитись через цю ідею. Але хоча розв'язка така ясна й проста, то здійснення її куди тяжче та складніше. Воно ні менше ні більше, а означає справжню революцію, що мусить потрясти організмом поодиноких націй до самого дна! Хто здає собі справу, яку велику силу мають старі звички й суспільні при звичаєння, яка велика сила інерції та опортунізму, той розуміє, якого зусилля, стихійних потрясень та жертв вимагає здійснення цієї „Христової революції“. А трудність є тим більша, чим більше на шляху цієї революції являється сурогатів, обманчивих примар, що голосять: „ото тут Христос, або ото там“. (Мрк. XIII, 21). Маймо відвагу глядіти критично не тільки на світ чужий і ворожий Христові, але також і на той, що признається до Його Імени. По словам сучасного глибокого католицького мислителя Р. Гвардінія причина кризи нинішнього людства лежить не-де-інде, як у християнстві. За великий розріз між ідеєю і життям, половичність, компромісовість з одної, і вузкоглядний ригоризм, формалізм та інші подібні хронічні хиби з другої сторони спричинили дегенерацію здорового християнського духа та створили відстрашаючу карикатуру християнина. І хоча сама Христова ідея не втратила нічого з своєї вічної життєвої сили, хоча вона й надалі остала безконкурентною, то віра в неї до тої міри ослабла, що всякі ложні пророки зуміли легко здобути собі широкий послух та досягнути по імя „спасителів“. Це явище настільки вимовне й поважне, що ніхто з дійсних визнаців Христа не може ні на хвилину потішати себе, мовляв, воно не є ще так зле. Поправді дійсність стає шораз гостріша та ставить питання нового завтра на вістрі меча. І ніодна християнська нація не є паном ситуації. Не є ним тим більше наша українська. Поруч нерівних змагань за суму, так би сказати, тілесних потреб, українська нація має до вирішення проблему кристалізації свого духового „я“, має звести далекосяглу боротьбу за перемогу Христової ідеї не тільки в майбутній українській історії, але й в історії цілого світу. Для віруючих це така очевидна правда, що зовсім не потребує доказів. І саме в перспективі цього високого покликання української Нації треба ставити проблему виховання молодих

українських поколінь. Направду це за важна справа, щоб дозволити на ній експериментувати всяким „ліберальним романтикам“, щоб з уваги на якісь благі сантименти лякатися нинішнього бою за нове завтра, що не сміє бути обтяжене важкими гріхами злосильного „нині“, а мусить бути світле й могутнє, як Воскресший Христос!

Ось суттєве завдання Католицької Акції на терені молоді. Друга справа, щодо добору метод і засобів. Ця справа практично куди складніша й тяжча, тому до неї треба підходити не тільки з великим знанням й умінням, але й з особливими психологічно-виховними диспозиціями, окриленими великою любов'ю та надхненням Святого Духа

Мср. Петро Ісаїв

ВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРІВ

Одним з головних завдань Католицької Акції є поглиблювати християнський світогляд серед громадянства та виховати молодь на християнських засадах. Найважливішим завданням у всякому вихованню є виплекати здоровий і сильний характер. Таке завдання легше сповнімо, якщо розумітимемо якслід, що це є характер, яка його суть, які елементи на нього складаються та які засоби його виховують.

Вчені подають дуже різні дефініції характеру, які годі тут вичисляти. Однак найзагальніше принята дефініція Кершенштайнера: „Характер — каже він — це постійний устрій душі, завдяки якому всякі акти волі однозначно окреслені вкоріненими в тій душі засадами, що відповідають моральному праву даної епохи“. Котру б дефініцію ми не взяли, то в кожній підкреслені більше або менше засади постійного поступовання. І справді постійні життєві засади є ядром характеру. Однак щоб людина устійнила свої життєві засади та згідно з ними завжди поступала, мусить вона перед тим розвинути у собі цілу низку духових сил і прикмет та набути потрібного знання і розуміння. А тому з поняттям характеру нерозлучно зв'язані й інші сили душі, що є підбудовою й основою життєвих засад. Всі складові чинники характеру найкраще зрозуміємо й пізнаємо, коли приглянемося цілям навчання і виховання.

Новітнє навчання ставить собі три засадничі завдання: 1) подати учневі найважливіші відомості, потрібні в житті, 2) розвинути його духові сили, а то: помічання, увагу, пам'ять, уяву, самостійне думання і критицизм, асоціацію, коротко кажучи інтелігенцію, а крім того силу волі і почування, 3) виробити такі засади, щоб людина свої розвинені здібності спрямовувала на додатні вартості в житті, себто використовувала їх до добрих цілей, а не до злих. Всі три завдання стисло зв'язані з собою. Одно міститься в другім, а обидва в третім. Коли б ми взяли три коробочки, більшу, меншу і найменшу та вложили їх одна в одну, то дістанемо образ зв'язку тих трьох завдань. Коли при навчанні осягаємо одну ціль, часто осягаємо разом теж другу, а то й третю. Коли наприклад учень із зацікавленням учиться з читанки уступ про переслідування перших християн, то не тільки набуває нові відомості, але розвиває пам'ять, увагу, тощо, а якщо при тім зворушується подвигами і терпінням перших християн, то плекає і своє почування. До того він мусить приневолити себе той уступ добре вивчити, або ще й написати з нього задачу, а такий примус самого себе розвиває у ньому силу волі, яка якраз конечно потрібна до постійності життєвої поведінки.

себто до характеру. У декого образ відважних мучеників може ще й спричинити сильну постанову неустрашимо у житті визнавати свою віру і жертвувати за неї життя (*exempla trahunt*), себто може причинитися до устійнення життєвої засади.

З поданого прикладу можемо зрозуміти звязок характеру в стислішій значенню слова з іншими духовими силами. З огляду на те ми можемо вирізнити в характері два засадничі складові чинники, а то: I інструментальний чинник і II напрямний. До інструментального чинника зачисляємо з одної сторони інтелігенцію, що дає людині змогу зорієнтуватися в даній життєвій ситуації і прийняти доцільну постанову, а з другої сторони сильну волю (витривалість, відвагу), що дає змогу свою постанову постійно переводити в життя й опановувати свої пристрасті, егоїзм та свої немочі. До напрямного ж чинника належать якраз самі засади і світогляд, якими людина керується. Якщо людина спрямовує свою волю й інтелігенцію (інструментальний чинник) на моральні цілі, то її характер моральний, добрий, якщо ж на неморальні, то її характер злий, лихий, небезпечний. Інструментальний і напрямний чинник характеру можемо порівняти з кораблем і його капітаном. Хоч корабель міцний і з доброю машинерією (інструментальний чинник), то проте може затонути, якщо його капітан (направний чинник) спрямує на невластивий шлях і поведе на ледяні криги. І навпаки. Добрий капітан нетривалим, зле збудованим кораблем не допливе до мети. В характері оба чинники є важні. Бо хоч хто матиме здорові життєві засади і добрі наміри, але не матиме настільки сили волі, щоб їх перевести в життя, не буде характерною людиною. Таких людей зустрічаємо часто (нпр. пияки, що постановляють більше не пити, а проте своєї постанови не в силі виконати).

Подібно і людина без розвиненої інтелігенції, що не буде могла орієнтуватися в життєвих ситуаціях та відповідно їх оцінювати, не зможе проявити своєї характерності.

Як виховувати інструментальний чинник характеру, не буду говорити, бо те завдання стараються сповняти сучасні школи. Зазначу тільки, що католикам слід попірати засоби виховання, що зміцнюють інструментальний чинник характеру, як н. пр. добре зрозумілий, непересадний спорт, абстинентський рух, тощо. Тут хочу звернути увагу в першій черзі на виховання напрямного чинника, себто моральних життєвих засад.

Християнство подає кожній людині напрямні життєвої поведінки у Декальогі, в десятих Божих Заповідях. Сучасні деякі ліберальні виховні напрямні, як і законодавство, в засаді приймають Декальог, але роблять багато відхилень та інакше деякі заповіді розуміють. А вже зовсім різняються у санкціях життєвих засад. Кожна людина мусить ясно усвідомити собі, чому вона має триматися таких, а не інакших засад, хто їх освятив. Християнство дає на те ясну й виразну відповідь: Декальог об'явив людям сам Бог і наказав придержуватися строго Божих заповідей. Він — Творець надав моральні закони, так само, як і фізичні. І перед Богом, що все бачить і знає, людина відповідальна. Отже християнське виховання ставить Бога як санкцію життєвих засад, а їх ціллю нагороду в небі. Натомість ліберальні модерні напрями такою санкцією роблять самих людей, людський розум, а ціллю поступовання добро людства. Початок до виховання без Бога дали французькі раціоналісти (II пол. XVIII в.), а ближче сформулював його французький позитивіст Август Конт (*Comte*, 1798—1857), що на місце Бога намагався поставити людство, замість релігії впровадити культ людства і змагання до людського поступу. Значить

санкцією етики робив розум, а мотором і ціллю нашого поступовання добро людства, його поступ. Думки Конта поширилися в новітній педагогіці в різних відмінах. Одні розуміють те людство, як громадянство, інші як нарід, націю, ще інші як працюючі робітничі маси, то знов як державу й її силу та роблять ті всі поняття ціллю, а то й санкцією людських учинків. Християнство змагає також до добра громадянств, народів, і людства, але те добро інакше розуміє, а також не ставить його як найвищу ціль життя, ані як санкцію життєвих засад.

Виховання без Бога не може дати направду сильних характерів, бо людський розум не може бути тривкою санкцією з таких причин:

1) Людські осуди і переконання дуже змінні і розбіжні. Що голова, то розум. Що одні твердять, другі заперечують. А й та сама людина часто змінє свої переконання. Значить мусіло б бути стільки засад і етик, скільки людських голов. А правдива етика, як і всяка правда, може бути тільки одна.

2) Коли людина сама устійнює свою етику, то вона має право в кожній хвилі її змінити. Дальше, як ствердила психологія, на наш спосіб думання дуже сильно впливають наші пристрасті, почування, егоїзм — і наш розум засліплюють. Під впливом пристрасти людина знайде все розумове виправдання для свого негідного вчинку. Тому напрямний чинник характеру, спертій виключно на розумі (розумова етика) ніколи не може бути тривкий. Тільки любов до Бога і страх перед Богом можуть бути тривкою основою нашої етики.

3) Почування і пристрасті сильніші, як розум, і мають більший вплив на нашу волю. Вже старинний поет Горацій зауважив це, пишучи: *Meliora video proboque, deteriora sequor* (бачу ліпші речі і їх потверджую, але іду за гіршими), очевидно тому, що пристрасті перемагають розум. Тільки якесь інше сильне почування може побороти наші пристрасті. Таким почуванням може бути тільки страх перед Богом, надія на нагороду і любов Бога. Тільки свідомість, що Бог усе знає і бачить, може здержувати цілком успішно від гріха. Тому зовсім слушно пише О. М. Schmidt: „Де є такий злодій, що відважився б щось вкрати, хоч бачить, що на нього дивляться, що можуть відразу зловити і віддати в руки справедливості? А чи мали б ми відвагу грішити в обличчю Бога?“

Подібно не може бути виключним мотором нашого поступовання добро людства в якимнебудь розумінню вже хочби ось чому:

1) Спонука людського ділання повинна бути загальна, така, щоб могла всіми людьми керувати, навіть найменш освіченими і склонювати їх до відповідного поступовання. А тимчасом добро людства, нації, тощо може спонукати до діл тільки людей, що стоять на дуже високому духовому рівні. Широкі маси „добра людства“ навіть не є встані зрозуміти. Численні люди не в силі обмежити своїх егоїзмів навіть з огляду на найближчу родину і кривдять її, то ж куди більше не може бути для них спонукою добро нації, держави і пролетаріату, людства, тощо.

2) Численні люди з вищим духовим розвоєм, якщо навіть ділають з думкою про добро загалу, то роблять це з огляду на опінію, щоб не наразити себе на сміх, погорду, тощо. Часто поступили б зовсім інакше, якщо б мали певність, що їх вчинки не дійдуть до загального відома. А спонука людської поведінки повинна бути така, що заторкує людську волю завжди, у всяких обставинах.

Як засоби виховання характерів подає ліберальна педагогіка крім усвідомлювання користей із етичного поступовання ще головні такі: а) вказувати на добрий приклад, б) прищавлювати і вправляти учнів у етичній

поступованню, бо *consuetudo est altera natura* (призвичаєння є другою натурою) і в) доводити до того, щоб молодь вросла в своє оточення і так перебирала від нього засади поступовання. Ці засоби зовсім добрі, і їх поручає і католицька педагогіка, одначе вони щойно тоді є тривкі, коли їх сперти на релігії:

а) Добрий приклад потягає (*exempla trahunt*) одначе і найсвітліші людські постаті мали свої хиби та слабі сторони. Тому найкращим прикладом для наслідування може бути тільки Ісус Христос, Бого-чоловік. Задля свого Божества є Він без жадної казни і блуду. Тільки Він вповні гідний наслідування, без найменшого застереження.

б) Призвичаєння поступати етично безперечно сповняє важну роль у формованню характеру, воно є щоправда „*altera natura*“, але не „*prima*“. А природа „друга“ все є слабша, як „перша“ (гони, пристрасті). Щоб перемогти і опанувати „першу“ природу, нижчу, треба також „першої“ природи, але вищої, а нею є якраз релігійність, страх Божий і любов Бога. „*Altera natura*“ є тут тільки важним помічним засобом, але не рішальним.

в) Подібно і вростання в оточення є корисне, якщо доквілля є етичне. Якщо ж ні, то таке вростання навпаки, дає відємні наслідки. Коли ж таке вростання відбувається в супроводі релігійности даної одиниці, то та релігійність дасть їй змогу відрізнити добрі і лихі сторінки доквілля, відділити кукіль від здорового зерна і зберегти себе перед погубними впливами.

Наприкінці слід відмітити, що християнське католицьке виховання розпоряджає крім згаданих ще куди сильнішими і певнішими засобами виховання, ніж ляїстична педагогіка, а то Св. Тайнами, особливо Сповіддю і Причастям, які мають дуже сильний, надприродний і природний вплив, що на напрямний чинник характеру, то й на інструментальний (зміцнюють волю і витривалість в добрім). Великий вплив Св. Тайн на характер признають навіть педагоги-атеїсти.

Велику вищість релігійного виховання над безрелігійним потвердив вже виразно досвід. Згадати хоч би більшовиків. Вони застосували вповні всі засоби безрелігійного виховання і довели до того, що в 1933 р. Сталін мусів підписати закон про кару смерти на нелітніх (від 11 р. життя), бо в інакший спосіб держава не могла дати собі ради з малими злочинцями. Річ нечувана в краях релігійного виховання. Подібно в тім часі мусіла більшовицька влада розпочати кампанію проти пошести масових самоубийств серед молоді.

Досвід вповні потверджує давню думку, що страх Божий є початком всякої життєвої мудрости. Тільки любов Бога і страх Божий можуть бути вповні тривкою основою характерів. Тільки характери, сперті на релігійності, можуть бути справді тривкі і сильні аж до героїзму, як це бачимо на християнах — мучениках за віру. Виховати якраз такі характери — це одно з найважливіших завдань Католицької Акції.

Література: Найліпші, для нас доступні книжки, писані в католицьким дусі — це дві праці переложені на польську мову: 1) F. W. Foerster: *Religja i charakter* і 2) тогож автора: *Szkola i charakter*. Крім того є кілька книжок, що добре аналізують характер і причиняються до його розуміння, але проте написані в ляїстичному дусі, про що слід пам'ятати, користаючи з них. Найважливіші з них це: 3) M. Cunn: *Kształcenie charakteru*. 4) S. A. Hessen: *Podstawy Pedagogiki*. Warsz. 1931. 5) Th. Elsenhans: *Charakterbildung*. Leipzig.

ВЕЛИКА ПРОГАЛИНА

Багато є справ і речей на світі, які є, біля яких стократно байдуже переходиться. Є справи, які неначе розпучливо ждуть своєї слухної розв'язки та які з цілою консеквенцією промовчує світова преса, як дуже не-симпатичні та болючі і докором пекучі ревеляції. Для нікого так, як для християн католиків, не є ті справи такі болючі, бо нам пристойть більше як комунебудь іншому для любови ближнього понести багато жертв для об-легшення долі безталанних, убогих, хорих і немічних. Найболючішим за-недбанням християнського світу є мабуть незрозуміння конечности ведення харитативної акції в сучасному зубожілому громадянстві.

Нині, коли з одного боку капіталістичний світ убив цілковито почуття любови ближнього і зробив людину зовсім тупою на недугу, голод і холод ближнього, треба активізувати думку про конечність ведення добродій-ної акції, яку рівнож добре назвати можна акцією любови. Колиб ми, хри-стіяни, зуміли борше заглянути правді в очі, оцінити невисловлену біду і терпіння убогих і терплячих, коби ми знали увійти в душу безробітного, якого сім'я голодує і примирає з нужди, коби ми борше призадумалися над засобами прийти в поміч тим усім громадянам, було б не дійшло ніколи до розвитку крайних суспільних течій, до більшовизму включно. Треба вда-ритися в груди і сказати щиро, що ми, християни католики, замало звер-тали уваги, що ми не доцінили ваги акції любови, або інакше харитатив-ної акції і довели в цей спосіб до захоплення цієї акції елементами, що вважають її за засіб свого панування і вигривають як атут проти християнського світу. Нас повинен нині боліти заду-шевно вид кожного бідного, кожного безробітного, кожного каліки і кож-ного хорого. В нас рости повинно з дня на день почуття правди, що що-небудь зробимо для тих найбідніших і найменших, це творимо для самого Божественного Учителя. Коли ми з правдивою любовю приноситимемо жертви для вище вичислених безталанних людей, запримітимо, що їх во-роже і повне викиду наставлення до нас змінятиметься на почування гли-бокої любови, що серця тих людей вичуватимуть, що все добро, що спли-ває на них, є тільки в одній малій частині добром матеріальним, бо за ним стоятиме гранітна скала неоплаченого капіталу психічного зв'язку поміж ближніми. Харитативна акція ворогів християнського світу носить найча-стіше п'ятно примусової акції і тому стає для членів найчастіше незноси-мим тягарем. Для нас, християн, для яких харитативна акція є дуже примі-тивним і дрібним обов'язком совісти, не спричинює нікому почуття зовні-шнього примусу і тому стає вона для ближнього безпосередня, легше зро-зуміла та зв'язуюча невидимими вузлами сердечности.

Хоч, як бачимо, ми трохи за пізно взялися до цієї справи, то всеж-таки вона варт труду, щоб поставити її в українській нації на відповід-ному рівні. До обов'язків виконавців завдань К. А. в греко-кат. Галицькій Церковній Провінції належатиме zorganizовання всіх ділянок харитативної акції. Хорі, недолужні, безробітні, сироти, старці, і взагалі всі потребуючі повинні найти у нас свій захист, свою матеріальну і моральну підпору. На сторінках журналу „Католицька Акція“ являтимуться з цієї области інформативні статті, які приноситимуть заінтересованим матеріали про вже існуючі організації харитативного характеру та статті дискусійного харак-

теру, щоб дати змогу якнайширшому колу громадян взяти участь у розв'язуванні тих неоднократно складних проблем. Не можемо забувати, що сучасні держави видали вже цілі низки законів, які в цей чи інший спосіб регулюють, а то й обмежують ініціативу громадянства в харитативній діяльності. Харитативна секція при видавничій Колегії журналу „Католицька Акція“ в чергових числах принесе головні напрямні нашої добродійної акції і викаже, як інші народи в рамках Католицької Акції розв'язують подібні проблеми. Тому, що лихоліття вимагає дуже скорого й обильного контакту з суспільністю, прохається всіх, що працювали вже над тими справами, пересилати на руки Голови Харитативної Секції Д-ра Осипа Філяса до Генерального Інституту Католицької Акції, Львів вул. Зіморівича 3 всі завваги і матеріали, що служитимуть не тільки матеріалами як статті, але й рівночасно як причинки до розв'язування одної з найкращих ділянок в рамках Католицької Акції.

о. Петро Дзедзик

ДЖЕРЕЛА СИЛИ ТА ОРУДНИКИ СВІТСЬКОГО АПОСТОЛА

(Продовження).

II

А апостолуючи, жийте й думайте під знаком вічності! І на вартість речей дивіться не під знаком часу, а вічності.

Із вічного джерела любови, у стіп утаєнного у Пресв. Тайні Евхаристії Христа, черпайте силу!

Черпайте її за поміччю гарячих молитов, терпеливих покут, частих і покірних сповідей та щоденного, а бодай частого св. Причастя.

Особливо при жевріючому Небесному Вогні частого св. Причастя нехай заєдно розгрівається ваше серце, якщо воно має горіти безупинно апостольською любовю та й ніколи з неї не остигати.

А якщо тільки і коли тільки зможете, — то зараз спішіть у затишне місце **св. Духовних Вправ**, щоб тут віддатися поважному й побожному розважуванню правд св. Віри.

Тоді, відокремившись від голосу життя, жийте єдино для своєї св. Віри і для Г. Бога Спасителя І. Христа. Він жеж так дуже любить перебувати на самоті враз із Своїми Апостолами! Він впроваджує їх туди, в затишне місце, наче до Своєї високої школи, — на свій університет, — так як (тоді, коли ще ходив по землі Богочоловіком) вводив Своїх дванадцятьох Апостолів у школу Своєї Мудрости, перебуваючи з ними на самоті. Тому зовсім слушно названо самотнє місце св. духовних вправ „**університетом світських Апостолів**“.

2. а) Другим джерелом, із якого має черпати силу світський Апостол, то **любов ближнього**. А овочами тієї любови ближнього, — овочами, що зроджуються з крові і кости її та й цілим єством своїм належать до неї — то **змисл братньої спільноти і відчуження та зрозуміння суспільного положення свого ближнього**.

І якщо хочеш, Мій Дорогий Ревнителю, глибоко, дуже глибоко увійти в те джерело сили, котрим є любов ближнього, — то мусимо із отвореними очима, з отвортою душею, заєдно слідити, студіювати, оглядати та наслідувати життя І. Христа, що є найкращим прикладом для тебе.

Ось чи бачиш, як Він звертається із ввічливим словом до кожного, — чи то до Свого приятеля, чи й противника? Як у покорі вмиває ноги Своїм Апостолам? Як життям обдаровує прокажених, — світлом очей сліпих, а слухом глухих? Як Марії Магдалині дає мир душі, — розпусниці ласку, — розбійникові на хресті вічне щастя, — а всім без виїмку прощення гріхів і спасення?!

Він не дивиться ні на становище, яке хтось займає, ні на суспільну клясу, до якої хтось належить! Він і *„тростини надломленої не переломить і димлячого лъну не загасить“*! (Мт. 12. 20).

Бо кличем Його: — шукати, помагати та рятувати!

Бо темами Його Наук: — самі тільки діла милосердя щодо душі та тіла, а улюбленими притчами — порівняннями: то притча про загублену овечку та драхму, про милосердного Самарянина та блудного сина!

Бо найбільшою Його заповіддю — то любов ближнього і любов ворогів, — любов, що її ставить нарівні з любов'ю самого Бога, — любов, що знаменуватиме перед світом справжніх визнавців Христа!

б) А памятай теж, Мій Дорогий Ревнителю, що **любов Пресв. Серця Христового** — то теж важне джерело твоєї сили та могутній орудник твоєї праці.

Біля Пресв. Серця Христового пізнаєш як слід суєту свою, — суєту свого нужденного „я“, — а водночас побачиш потреби та недостачі, як щодо душі, так і щодо тіла, своїх ближніх.

І звідтіля черпатимеш святу бадьорість та ревність до своїх апостольських трудів, що ними муситимеш і злагіднювати нужду і поборювати гріхи, тай душі до Бога приводити...

Таким способом над пропастью, що розділює тебе від інших людей, перекинеш міст, — міст, що допоможе тобі зайти й до палат і до ліпянок до холодних та закостенілих сердець, — до старців і дітей, до сильних і слабих, до згіршених і відступників, — до калік і хворих.

Любов до Пресв. Серця Христового навчить тебе ще й розуміти як слід нужду та хиби свого брата; навчить зглибити стан душі зневіреного і зрозуміти ворухення серця, що попало вже в розпуку.

Бо любов сильніша ніж сама смерть. Вона всього може доклати, все може зрозуміти та й усі перешкоди поконати...

Тож пильно вишукуйте, Дорогі Ревнителі, — при ясному світлі Божої любови ті бідні нужденні душі, — душі своїх співпарохіян!

На кожному кроці їх найдете: І в родинах і в товариствах, і в подружжю і серед молоді, і на вулицях і в домівках, і в розривкових льокалях і в робітничих варстатах.

Всюди — всюди докруги вас нужда, безробіття та брак мешкання!

Всюди докруги бунтарська агітація й слова наруги, — всюди докруги ложновчителі, спокусники, зводителі та ложні пророки, — всюди докруги безвірство та неморальність!

Все те намагається відводити людей від Бога та Церкви, — а священників надто мало, щоб змогли з успіхом нести поміж цим бідним душам у їхній важкій боротьбі за щасливу вічність.

Тому і ви мусите допомогти їм!

Бо памятайте, що справжня любов ближнього — то любов до його безсмертної душі!

Так! Не тільки тіло ближнього треба лікувати, але також, — і то передовсім **душу** його. Бо втративши душу — тратить він усе! А ліпше було б йому зовсім на світ не родитись — ніж тут на землі мав би запропастити свою душу.

Тому закликаємо вас на Розп'ятого Спасителя: **Поможіть нам рятувати безсмертні душі!**

3. Третім джерелом сили та могутнім орудником Христового Ревнителя — то **витривалість і терпеливість.**

Залізна витривалість і геройська терпеливість!

„Хто терпен — той спасен“! — „Спасен“, — бо доходить до щасливого кінця. А такий „кінець діло хвалить“!

Про це мусить кожний Ревнитель заєдно пам'ятати.

На його прапорі мусить видніти хрест із написом: „Тільки під цим знаменем побідиш, Ревнителю!“

Спротив і глум світу, — терпіння та невдачі при праці, упокорення та різні прикrostі від лихих людей — то **насушний хліб** кожного світського Апостола.

Того самого дізнавав і сам Спаситель. А „не є ученик над свого учителя“ (Мт. 10. 24).

А хто знову не хотів би йти враз із Христом — той не варт Його! І не варт християнином називатися.

Хто ж хоче з Ним іти тай спільно з Ним зводити боротьбу — той мусить іти дорогою хреста!

А „я (сам) покажу йому (— мовить Спаситель устами Євангелиста,—) скільки має він терпіти за моє ім'я“ (Діян. 9. 16).

„Кого Бог любить — того й досвідчає“ — каже наш нарід. І добре каже. Бо дійсною правдою є, що **чим сильніше кого Бог тягне до себе, — тим тяжчі хрести кладе на його рамена.** І тому саме найтяжчий хрест дав Г. Бог Богочоловікові, що його найбільше полюбив.

Також і тебе, Д. Ревнителю, потягнув Бог до себе тай особливим способом поставив близько себе. Тому муситимеш двигати й особливші хрести! Але ще раз кажу тобі: Не бійся! Під знаком хреста побідиш!

Отже геть зі всяким страхом, — геть зі всякою нерішучістю та всіляким „але“!

Бадьоро підніми догори чоло, — чоло вмите водою св. Хрещення, — чоло назнаменоване знаком побіди, — царським знаменем св. Миропомазаня! Ти ж призначений на борця та лицаря!

Тому борися по-лицарськи!

І пам'ятай, що твій лицарський обов'язок — то **довг** супроти твого Спасителя, — того Спасителя, що за тебе і за безсмертні душі людські віддав цілого Себе, — віддав усе!

А поглянь-но, як вороги св. Віри та Церкви трудяться **невтомно** за свою справу! З якою безоглядністю, насаджують вони безбожність та неморальність.

І які великі жертви у людях і грошах приносять вони, щоб свою справу довести до побідного кінця! У кожному куті, у всякому місці найдеш їх! Навіть між поганами інших частин світу увихаються працівники-агітатори безбожництва.

Таж було б це просто **зрадою**, — зрадою супроти наших дітей, — зрадою супроти власної своєї душі, — зрадою супроти Розп'ятого Спасителя, колиб ми тепер, у таку грізну хвилину, ховалися по закутинах, колиб навіть не могли спромогтися нині бодай на таку відвагу для оборони правд віри й моралі, як її мають безбожники.

А ми ж повинні спромогтися на більшу відвагу, ніж вони!

Ми ж боремося під особливою охороною Всемогучого Бога!

Та й чому мали б ми тратити духа, і кидаючи зброю піддаватися

противникові?! Чому мали б тратити всяку надію на будуче, коли сам Спаситель впевняє нас: „*Се я з вами по всі дні, до кінця віків!*“ (Мт. 28. 20).

Тож не попадайте в зневіру, Дорогі Ревнителі! Не бійтеся нічого; на ніякі людські „мудрування“ не оглядайтеся!

Тим більше, що боротьба за безсмертні душі, — то боротьба за все, за вічність. За вічне небо, або за вічне пекло!

Св. Михайло, Покровитель України, що поконав Люцифера і його слуг, нехай буде вашим провідником, — а клич: „Так Бог хоче“ — вашим боєвим гаслом!

Авторизована перерібка з німецької мови. (Кінець буде).

КАТОЛИЦЬКИЙ РУХ У СВІТІ

АВСТРИЯ. На Загальних Зборах провідників дитячих організацій виголосив кард. Інніпер промову на тему **боротьби за душу дитини**. „Ми маємо тут виразні напрямні, очеркнені Святішим Вітцем. — (мовив кардинал). — Тому не підємо на ніякі компроміси. Душа дитини — то для нас головна річ. Коли деякі річники дітей вивинулися нам із рук — то з тим більшою заподадливістю мусимо позискувати для себе грядуче покоління молоді. А через діти позискаємо й родичів Тому будьмо винахідливими у любові супроти дітей, що в своїх молоденських літах мусять серед голоду і холоду боротися за існування“.

Головний референт централі: „Діти в Католицькій Акції“ о. Карло Дор (Dor) поставив ось який черговий плян праці. Всі катол. організації, що займаються працею над дітьми, творять в кожній дієцезії дієцезальні спільноти. В кожній парохії знову має бути назначений провідник для дітей, які враз із душпастирем і провідником своєї організації творять парохіяльну спільноту. Головною ціллю парохіяльних станиць — то позискання для спільноти незорганізованих іще дітей за поміччю інтенсивної душпастирської праці над ними (Служби Божі, місії, проповіді) та пополудневих сходин з ріжними діточими імпрезами.

Управитель Інституту для душпастирства у Відні (Seelsorgeinstitut) Др. Карло Рудольф виголосив оноді доклад на тему: „Релігія і фільм“. Ось провідні думки його: Церква уважає своїм обов'язком використати всі можливості, які дає їй фільм до сповнення її завдань. — Фільм треба трактувати поважно. Одначе щоб він міг займатися більше інтенсивно релігійним життям, мусить це одобрити кінова публіка, — яку знову треба до тієї цілі просто виховати. А почати цю акцію треба вже в школах, виховних інститутах і стоварищеннях. Фільм мусить підходити до релігійних справ із почестю;

багато з релігійних квестій він тільки зазначить, — легко замаркує. А все, що збуджує сенсацію, мусить фільм старанно оминати, бо це противиться релігії. Очевидна річ: фільм не мусить займатися самими реліг. справами. Вистарчить, як він узгляднюватиме життєві стреління людини, підкреслюючи при цьому остаточний змісл існування її.

Щодо завдань Лікаря в Католицькій Акції поставив генер. секретар К. А. в Австрії радн. Енгельгарт ось які з домагання: а) Праця над перевихованням лікарів по лінії христ. засад віри та моралі. б) З'ясування та вияснення спірних точок пасторальної медицини. в) Популяризування цих (висвітлених) квестій за поміччю публичних відчитів і курсів в рямях К. А.

Під практичним оглядом поручає бесідник катол. лікарям працю в К. А. у харитативній діялнці, — напр. уділювання фахових порад для матерей і подруг, несення лікарської помоци тяжко хорим і. т. п.

Майже ціле католицьке німецьке студентство Австрії увійшло вже в ряди Катол. Акції. Всі академічні організації Відня, Грацу, Інсбруку та Сольнгороду злучились в одну працюючу спільноту, — а разом в кожній дієцезії становлять поодинокі їх товариства, окремі клітини К. Акції акад. молоді. Провід загальноавстрійської організації студентства спочиває в руках комітету, зложеного з представників поодиноких місцевих академічних організацій, а затвердженого Епископатом. Ціла праця академічної Кат. Акції присвячена самому студентству.

Про Катол. Акцію між робітництвом по думці енциклики „*Quadragesimo anno*“ висказується генер. секр. К. Акції в Австрії радн. Енгельгарт м. ін. ось так: Першими й найближчими апостолами робітництва повинні бути самі робітники. В цілі виображення таких світських апостолів зпоміж робітників, треба ін-

тенсивно вишколювати та усвідомляти у нутрі ціле катол. робітництво. А передумовиною цього — переведення організації цілого робітничого руху.

У березні ц. р. започаткувала австр. Кат. Акція курси для парохіяльної молоді, з якої мають вийти провідники та провідниці К. А. Завданням цих курсів — подати основне вишколення в культурних, суспільних, державних і загально практичних питаннях життя. На перший піврік праці передбачені ось такі курси: Добро життя і віри в Церкві. Знання життя і його форми. Людина і світ — велике питання буття. Спільнота і плекання її. Про знання письменства і штуки, народне господарство і суспільство з християнського становища.

АНГЛІЯ. Вестмінстерський архієпископ Hinsley випрацював ось який план К. Акції в Англії. В Лондоні основана буде централія, в руках якої сходитись будуть нитки католицького ділання цілої Англії. Тій то централії підпорядковані будуть всі організації К. А. Керувати К. А. буде світський президент за поміччю комітету світських людей, що стоятиме до його розпорядимости. Властивою організаційною одиницею К. Акції буде парохія. Кожна парохія одержить „парохіальну раду“, а кожна дієцезія „дієцезальну раду“ К. Акції. Ця „дієцезальна рада“ даватиме прикази поодиноким організаціям. Особливим старанням буде, щоб поодинокі організації К. Акції мали між собою тісну лучність і разом співпрацювали між собою.

Архієпископ Msgr. Hinsley виголосив недавно на конгресі катол. англійської преси промову, де зазначив, що першим його кроком у проводі К. Акції — то оснування „Союзу катол. письменників“ і у виповнюванні свого великого та важкого завдання опиратися буде на праці катол. письменників і видавців. — (Одночасно з цим конгресом уряджено було виставку катол. преси, із 320 експонатами катол. органів в англ. мові).

Катол. часопис „The Universe“ доносить про успішне діяння „світського ордену“ для навернення Англії. Члени цього ордену називаються „посланцями віри“. Одною із головних цілей цього „ордену“ — позискання та поучування конвертитів, а здобув їх уже понад 2000 осіб. Нині праця ордену дуже різноманітна: одні члени його дають прилюдні відчити та дискусії навіть на публичних площах, інші знову діють як „світські катехити“, навчаючи особливо тих дітей, що ходять до публичних (англіканських) шкіл, — ще інші уряджують svojого роду „місії“ по селах і т. п. Організація ця піддержує міжнародні взаємини з подібними союзами світських апостолів у інших краях, як

Еспанія, Німеччина, Австрія, Франція й ін.

АМЕРИКА. У Зєдинених Державах півн. Америки діє із великим успіхом могутня організація катол. студентів для цілей місії, (The Catholic Students' Mission Crusade), що обєднує пів мільона студентів. Про цю організацію пише часопис „The Commonwealth“ м. і. таке: Є то найбільше пожертвовані для справи місії юнаки та юначки, що не зважаючи на всякі небезпеки і жертви, на морі й суші витривало виконують свою працю. Окрім теоретично-ідеологічної праці віддають вони передовсім практичні услуги. (Нпр. студенти-техніки випрацьовують безплатно для місіонарських станцій плани церков, каплиць чи шпиталів, а навіть особисто працюють при самій будові їх). Із рядів тієї організації вийшло вже багато священників і сестер милосердя, які нині працюють по різних місійних стаціях розсіяних по цілому світі.

Католицька молодь обох полів у віці від 10—18 літ оснувала організацію під назвою: „Християнський похід для чистої лектури“, ізкличем: „Геть із неморальної лектурою“. Члени тієї організації постановили не читати ніяких кримінально-сенсацийних повістей. Акцію організації поширюється також і на радіо та фільм.

Американський єпископат розпочав велику акцію в цілі очищення фільму від неморального бруду. З цього то приводу одержав він від кард.-секретаря Пачелього (з Риму) телеграму з признанням Папи для тієї акції: „Глибоко переконаний про величезний вплив фільму і наглячу конечність очистити та уморалити його, (кажется в телеграмі), користує Святіший Отець з нагоди, щоб сердечно погратулювати американським єпископам за величезні успіхи, які вони вже osiąгнули завдяки своєму подиву гідному духові єдності та солідарности всіх дієцезій. А висказуючи це признання отцям, монахам і вірним, що цілою силою svojого авторитету дбають про очищення фільму, заохочує водночас Святіший Отець і на далі чувати та невтомно трудитись в цілі охорони родини, молоді й нації від моральної отруї лихого фільму.

КАРИНТІЯ. Про відношення Катол. Акції до політики висказався недавно еп. Dr. Hefter в „Kärntner Tagblatt-i“ ось як: Коли говориться про політику, то звичайно під цим поняттям розуміється політику дня, партійну політику минулого, спірні думки поміж горожанами держави з приводу якихсь матеріальних дібр. Мущу тут зазначити, що Кат. Акція немає нічого спільного з того роду політикою. Зрештою є то виразна думка й Свят. Вітця, який сказав: „Actio Catholica non est actio politica“. (Т. зв. Католицька

Акція не є політичною акцією). Розходження в думках на політичному тлі не сміють викликати роздвоєння поміж вірними ані в головній клітині К. Акції, якою то клітиною є парохія, — ані в дієцезальній Кат. Акції. Дуже ясно висказався про це кард. Гльонд ось якими словами: В життя парохії не сміє вдиратись ніякий спір за державну владу. Бо парохія — то не партія, ані не група політиків; нема в парохії того, чи іншого напрямку політичного. Парохія належить до Христа. Тому парохіяльне життя має плисти понад політичними справами; через те одержить воно мир, повагу та потрібну глибину. І хоч поодинокі парохіяни як свідомі горожани в почутті своєї відповідальності за публічне життя, беруть і повинні брати участь у політичному житті, і хоч зрозуміло річчю є, що через те можуть повстати поміж ними напруження і непорозуміння, — то всеж дбати треба, щоб це життя не входило у життя парохії.

При виповнюванні свого парохіяльного завдання (мовить далі еп. Hefter) мусить Катол. Акція пильно дбати про вироблення сумління і цілих людей, — людей християнського духа і християнського життя. Католик із таким сумлінням знатиме, що Христовий закон не тільки обов'язує його в неділю, але і в будень, — у цілому діланні, знатиме теж, що Христовий закон простягається не тільки над приватним життям кожної людини, але й над цілим публічним життям людської збірноти, отже й над господарським, суспільним, культурним і державним життям. З того виходить самозрозумілий висновок, що людина із так виробленим сумлінням почуватися буде до обов'язку виступати на фронті, що його дають йому державні закони та мужно боротись буде за справу Христа у публічному господарсько-суспільному та горожанському житті.

КИТАЙ. На першому Конгресі Катол. Акції в Шангаю постановлено вибудувати в столиці Китаю базиліку під візв. Пресв. Серця Христового, як також і монументальну статую Ісуса Христа. Одна із найвизначніших особистостей нового Китаю, проф. університету Ma Slang Peh, (що м. і. кермував виборами першого президента Китаю) накликавав до досконалого опанування слова, щоб ним цілий Китай здобути для Христа. Свій зазив закінчив він пам'ятними словами: „Божки мертві — і вплив їх уже скінчився; а католицизм живе. Бо його Бог — то живий Бог!“

Яку місію сповняє католицький університет „Аврора“ в Китаю, довідемося із часоп. „Journal de Changhai“, який подав м. і. такі дані: Абсолюенти цього уні-

верситету займають у подавляючій більшості найвизначніші становища в публічному та суспільному житті Китаю. У самому Нанкіні працює їх у державній службі яких 70 людей, з чого двоє справувало вже уряд міністрів. Дуже багато з колишніх учнів цього університету займає нині становища генеральних секретарів або радників у міністерствах, як також професорів університетів (двох із них є ректорами університетів). Згаданий університет видає уже яких 110 що найвизначніших лікарів Китаю, з чого кількох кермує великими державними шпиталями та лікарсько-судовими інституціями. Теперішній китайський амбасадор у Брукселі, консул в Газі, та віцеконсул в Парижі — то саме теж абсолютні католи. університету у Шангаю.

НІМЕЧЧИНА. Про успіхи світських апостолів у кольонській дієцезії в 1935 р. пише Kathol. Kirchenzeitung ось що: Осягнені успіхи в душпастирській ділянці — то понайбільш часті успіхи світських апостолів, — особливо апостолів-мужчин. Всюди по парохіях зазначився оживлений релігійний дух. Число молоді, що щомісяця приступає до св. Причастя, значно підвищилось. — Замітна річ: серед мужеської молоді стосунково це число більше, ніж серед жіночої.

Катол. жіночий Союз урядив у кількох містах Німеччини відчити, а радше курси для молоді в цілі релігійної підготовки до подружжя. Такі курси мають велике поводження і молоді дуже громادно бере в них участь. Учасниками і учасницями цих курсів подається не тільки догматичні основи християнського подружжя, але теж і етичне та біологічне насвітлення питань зв'язаних із подружнім життям.

ПОЛЬЩА. В роковині коронації Папи Пія XI. посвячено у Варшаві великий дім, збудований коштом 2½ мільона золотих, призначений для цілей Катол. Акції. У ньому міститься централа Катол. Акції варшавської Аєпархії.

ФРАНЦІЯ. В Рені (Rennes) уряджено під проводом еп. Msgr. Mignen „Тиждень Катол. Акції“. Висунено там м. і. такі постулати: — а) Створення парохіяльних кружків КАКції в цілій дієцезії. б) Уряджування правильних зібрань провідників КАКції. в) Оснування часопису ідеологічного напрямку для дієцезального проводу. г) Уряджування реколекції для мужчин. д) Ітенсивніша праця світських апостолів. е) Поширювання католицької преси. (У Франції К. Акція не зорганізована на італійський зразок, прийнятий у нас. Прим. Ред.).

Білянс Катол. Акції міжд молоддю у Франції за рік 1935. представляється у цифрах ось як: а) Робітнича католи. молодь оснувала 86 нових філій свого

станового товариства — до загального числа 620. Наклад її часопису: „La Jeunesse Ouvrière“ підвищився на 90.000. б) Селянська Католическа молодь поширила своє станове товариство зі 474, на 680 філій, її становий орган; „La Jeunesse Agricole“ досягнув 23.000 передплатників, в) Академічна молодь створила 57 філій, а 200 намічено, г) Основано нову секцію КАкції для молоді моряків із 2 підвідділами: одну для рибаків, а другу для торговельної частини моряцької молоді. Осідок секції: Париж.

Стоваришення католических студентів Франції (Fédération Française des Etudiants Catholiques) що налічує більше ніж 16 тисяч членів, відбуло в Nantes свій черговий (16) конгрес. Головною темою його нарад була справа апостолування осередків студентства поміж самими студентами.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. В Чехословаччині утворено „Лігу католических слухачів радіо“, яку як окрему секцію, влучено в склад К. Акції. Ціль тієї Ліги: — переконати католиків про велику культурну вартість радіо, а заразом організованим способом впливати на уморальнення його.

Словацьке стоваришення католических студентів, що у духовому житті Словаків грає величезну роль, випрацювало річний план світського апостолування студентів в рамках Католическої Акції. Особливий натиск покладено на працю у пресовій діяльності: іде передовсім про те,

щоб викоренити вплив лівих часописів на студентство. Уряджено „суспільний тиждень“ та утворено центри для школення світських апостолів. Спеціальний орган стоваришення має більше звертати увагу на суспільне питання. Навязано також контакт із заграничними студентськими організаціями.

ШВАЙЦАРІЯ. Вінтертурська „Noch-wacht“ доносить про улагодження ректором Kloos-ом (Morschach) нового роду духовних вправ, у формі курсів. Є то спеціальний рід реколекцій, у формі викладів, пристосованих виключно до потреб і настроїв безробітних. Такі курси відбуваються з великим моральним успіхом. Курси були зовсім безплатні; кошти улагодження їх понесла добродійна секція К. Акції. Фреквенція тих курсів була стосунково висока; пересічно по 100 учасників.

ЮГОСЛАВІЯ. У річному зібранні К. Акції Хорватії з кінцем 1935. р., взяло участь (в Загребі) понад 400 католических організацій. У плані праці на 1936. р. намічено: Катехизацію, харитативну діяльність та пропагування католическої преси.

К. Акція Хорватії створила теж окрему секцію (на взір Legion of Decency) для пропагування чистого фільму та поборювання деморалізаційного впливу лихого фільму. Впливовий католический часопис Hrvatska Straža призначила для справи фільму постійну рубрику.

о. Петро Дзедзик.

НОВІ КНИЖКИ

Цим разом подамо огляд новин у нашій дитячій літературі. На щастя минув той час, коли українська дитина терпіла голод відповідної для себе книжки. Видавництва „Наш Приятель“ і „Світ Дитини“ дбають про те, щоб наші діти і молодь від наймолодших років до юнацьких мали здорову, виховну лектуру. В останніх місяцях ці Видавництва надіслали нам новий ряд своїх книжечок, з яких деякі коротко обговоримо, а інші — через нестачу місця — тільки занотуємо, як такі, що їх сміло можна поручити до парохіяльних дитячих бібліотек.

Видавництво „Нашого Приятеля“ велику прислугу вчинило нашим дітям, видаючи цикл історичних оповідань *Антоніо Лотоцького* п. н. „Було колись на Україні“. Досі появилася три чепурненькі томики, з котрих перший оповідає про найдавніші часи, другий про великокняжу добу, а останній про володіння Ростиславичів у Червенських городах. З хвилиною, як вийдуть дальші частини, наша молодь матиме в цих оповіданнях прекрасну дитячу історію рідного краю,

котра різнитиметься від інших „історій“ тим, що матиме цікаву та принадну форму оповідань. Хто знає легкий стиль *А. Лотоцького*, то може собі уявити, як радо діти будуть ці оповідання читати. Однак не в самому тільки легкому стилі їх вартість. Автор, розгортаючи перед молоддю сторінки минулого, скрізь пам'ятає підкреслити ясні, етично високі, варті наслідування моменти, а нап'янувати все те, що в минулому було нашим прокляттям та чого на майбутнє треба вистерігатися. При тому не забуває вказати на релігійність наших предків і на те, що в житті народу, крім його власної праці, зусиль та посвяти потрібне досягнення успіху — також благословення Бога.

Таксамо широко можна поручити нашій молоді іншу книжечку цього самого автора, а саме „Роксоляну“, повість видану „Світом Дитини“. Книжечка читається одним духом. Пригоди маленької *Лесі Лісовської*, поповні з *Рогатина*, взятій до неволі, пізнішої славетної султанки *Роксоляни*, дружини *Сулеймана I.*,

шлях її життя від скромної батьківської хати на вершини слави й могутності розгортає Шановний Автор перед молодим читачем на те, щоб дати своїй героїні змогу промовити до серця свого далекого-далекого нащадка отсею сповіддю:

„Я могла багато зробити для рідного народу й рідної країни, а зробила так мало — тільки те, що здержувала Сулеймана від походів на мою рідну землю й спонукувала його, щоб дарував волю невольникам із могого народу. ...Семіраміда дбала про могутність свого народу, своєї рідної країни, а я... про могутність ворогів моєї землі, завзятих ворогів Христа.

Боже добрий і справедливий, прости мені, бо я змарнувала таланти, що Ти дав мені їх у руки... Не йдіть моїми слідами! Будьте сильні в доброму, а зо злом боріться! На те дав Всевишній людині розум і силу волі, щоб уміла встоятися проти зла“.

Роксоляна не найшла спокою й щастя серед розкошів земного раю — султанської палати —, бо не було його в її власному серці, мученому докорами сумління — і в тому її трагізм. Він викликає у мо-

лодого читача слюзи співчуття, але й постанову — всі сили віддати на добро Батьківщини.

Третя книжечка для молоді, що на неї звернемо сьогодні увагу — це „Наші соколята“ Франца Ксковського (накладом „Світу Дитини“). Ряд гарних оповідань про переживання дітей підчас визвольної війни та про їх безпосередню участь у цій війні. Кожне оповідання — гарна лекція жертвенної любови Батьківщини. Хотілося б одначе, щоб ця, безперечно гарна й вартісна, книжечка була ще цінніша та більше виховна, ніж вона є. Здається, легко було можна вплести в поодинокі епізоди натяк на те, що крім любови до Батьківщини, крім героїської посвяти й очайдушної відваги є ще один і то рішальний чинник перемоги — поміч Божа! Легковаження цього чинника вважаємо основою нашої невдачі в минулому, тому навчити наші діти цінити його — це найважливіше завдання українського виховника без огляду на те, чи він промовляє до молоді живим, чи друкованим словом.

Всежтаки книжечка заслуговує на поширення.

(ю. р.)

Книжки й журнали надіслані до редакції

І Журнали.

1. Нива, часопис присвячений церковним і сусп. справам, рік XXXI. Львів, Коперника 36.

2. Богословія, тримісячник, видає Богословське Наук. Товариство у Львові, рік 1936, кн. I.

3. Добрий Пастир, тримісячник присвячений богословським і церковним справам. Адреса: Станиславів, Перацького 11.

4. Дзвони, літ. наук. журнал, виходить у Львові, Японська 7/II, ч. IV, за 1936 р.

5. Наш Приятель, місячник для дітей, річник XV., ч. за травень 1936. Львів, Сикстуська 39 а.

6. Світ Дитини, місячник для дітей, рік 1936, ч. 5. Львів, Зіжоровича 3/І.

7. Українське Юнацтво, ілюстрований журнал української молоді, вих. щомісяця, рік IV., ч. 5. Додаток: Готовсь, організаційний листок КАУМ. Адреса: Львів, Петра Скарги 5.

8. Український місіонар у Бразилії, релігійний місячник для українців-католиків. Видають ОО. Василіяни в Прудентополі. Ч. 3. Березень 1936.

9. Ucrainian Youth. (Українська Молодь) офіц. орган Ліги Української католицької молоді. Виходить у Філядельфії. Річник III., ч. 2. за лют.-берез. 1936.

10. Благовістник Пресв. Серця Хри-

стового, виходить щомісяця, Ужгород, Ракоція 54, Ч. 5. за травень 1936. Додаток: „Приятель малых“.

11. Голос Спасителя, місячник, вид. монахи Чина Найсв. Ізбавителя в Йорктоні, Канада ч. 5. за 1936 р.

12. Наша школа, педаг. часопис, вих. раз у місяць, ч. 4. рік 1936. в Ужгороді. Адреса: Мукачів, вул. Больнична ч. 2.

13. На сліді, журнал молоді, виход. раз у місяць, видає кооп. „Вогні“. Львів Чарнецького 26.

14. Жіноча Доля, часопис для українського жіноцтва, ч. 9, рік XII. за трав. 1936. Коломия, Замкова ч. 37.

15. Ruch katolicki, organ Akcji Katolickiej w Polsce. Wydaje Instytut Naczelny A. K., Poznań, Al. Marcinkowskiego 22/IV.

16. Hasło Katolickie, tygodnik, religijny, społeczny i oświatowy, Płock pl. Kanoniczny 2.

17. Rycerz Niepokalanej, Nr. 5. za maj 1936. Wydawcy: OO. Franciszkanie Nipokalanów, p. Teresin.

18. Rycerzyk Niepokalanej, Nr. 5. za maj 1936. ilustr. pismo dla młodzieży. OO. Franciszkanie, Niepokalanów, p. Teresin.

19. Głos Akcji Katolickiej archidiecezji lwowskiej, periodyczne wydawnictwo organizacyjne, Lwów, Fredry 3.

20. Gregoriana, dwumiesięcznik, organ Archidiecezji lwowskiej obrz. ormiańskiego. Lwów Skarbkowska 12.

21. *Kultura*, tygodnik literacki, artystyczny i społeczny. Wydawca i Redaktor nacz.: Ks. Dr. St. Bross, Poznań ul. Marcinkowskiego 22.

II. Книжки і карти.

1. *Г. Костельник: Arcana Dei*, шляхи віри модерної людини, Львів, 1936, накл. автора.

2. *О. М. Каровець, ЧСВВ., Велика реформа Чина св. Василя Великого*. 2 томи, Львів—Жовква 1933,

3. *Др. Том Тігамер: Юнак-переможець*, В-во Чина св. Василя В., книжка СХСП, Жовква 1935.

4. *Юліян Тарнович: Ілюстрована історія Лемківщини*, Львів, 1936, Бібліотека Лемківщини, 3 карти 125 ілюстр. Накладом В-ва „На Сторожі“.

5. *О. Р. Лукань, Ч. С. В. В.: Василіянські монастирі в стан. епархії*, Львів, 1935, Бібліотека Центр. Вас. Архіву ч. 1.

6. *О. Р. Лукань, Ч. С. В. В.: Василіани — римські папи*, Львів, 1936, Бібліотека Центр. Вас. Архіву, ч. 2.

7. *О. Р. Лукань, ЧСВВ: Список книжок В-ва ЧСВВ в Жовкві*, Жовква, 1936.

8. *Бібліотека релігійної освіти (В-во ЧСВВ в Жовкві)* Появилися такі книжки:

1. *О. Оттон Козавс: Судьба світа в світлі віри*.

2. *О. Т. Галуциньський: Шестиднев, або оповідання про сотворення світа*.

3. *Др. Ф. Мефферт: Новозавітні книги — джерелом пізнання Ісуса Христа*.

3. *Др. Ф. Мефферт: Я вірю в Бога*.

5. *О. Козавс: Ціль життя*.

6. *О. М. Марсюк: Вірити, чи не вірити?*

9. *Католицькі читання (В-во ЧСВВ, Жовква)*. Появилися:

1. *Стережіться облудних пророків*.

2. *Поза Церквою нема спасення*.

3. *Поеднання*.

4. *Не бороніть дітям приходити до Мене*.

5. *В церквах благословіть Господа*.

6. *Радуйся, живоносний хресте*.

7. *Сектанти*.

8. *Баптисти*.

10. *Цюк Остап: Лебідка*, драма на 5 дій, Львів 1936, накл. Миколи Матвійчука

11. *Було колись на Україні ч. III*. істор. оповідання А. Лотоцького. Бібліот. „Нашого Приятеля“ Львів, 1936.

12. *А. Лотоцький: Роксоляна*, істор. оповідання з XVI в. В-во „Світ Дитини“ Львів, 1936.

13. *Ф. Коковський: Наші соколята*, оповідання, В-во „Світ Дитини“ Львів, 1936.

14. *Е. Жарський: Від Ікара до Ліндберга (розвиток летунства)* Львів, 1936, В-во „Світ Дитини“.

15. *Р. Завадович: Живий страхопуд*, комедійка з життя сільських дітей в 3 відсловах, Львів, 1936, В-во „Світ Дитини“

16. *М. Погідний: На провесні, сценічна картина в 3 діях зі співами й хороводами* Львів, 1936, В-во „Світ Дитини“.

17. *М. Кулицький: Карта біблійної Палестини* В-во „Наша Майбутність“, Львів, 1936.

Ціна 0-50 зл. Замовляти в адміністрації „Українського Юнацтва“ Львів, вул. Петра Скарги ч. 5.

Навчання такого нелегкого предмету, яким є релігія, вимагає якнайбільше помічних научних засобів, що завдяки їм вдалося б сам предмет як мога упрости, сконкретизувати, унаглядити. Але як у інших народів є цих засобів справді багато, так у нас аж надто мало. Виходило б, що саме тому повинні б у нас ці нечисленні засоби тим-більше цінити. Тому звертаємо особливу увагу всіх Всеч. Отців на оригінальне видання карти Біблійної Палестини, що саме являється таким пожаданим засобом при науці релігії. Опрацьована вона дуже докладно й солідно, видана дбайливо так, що відповідає всім вимогам. Незвичайно низька ціна уможливила її масове поширення.

ХРОНІКА

Розбудова журналу „Католицька Акція“. Як ми вже повідомляли в попередньому числі, Ген. Інститут К. А. покликав до життя ширшу Редакційну Колегію, яка вестиме редакцію журналу „Католицька Акція“ і всіх намічених видань. До Колегії запрошено визначніших католицьких письменників, духовних і світських, із усіх трьох епархій. Для успішної праці Колегія поділилася на всім секцій, що вестимуть працю тільки в своїй ділянці. І так основано секцію ідеологічну (голови покищо не вибрано),

суспільну (голова о. Др. Конрад), для справ родини (голова о. Др. Глінка), для справ жіночих (голова п. Тишинська), для справ молоді (голова п. В. Глібовицький), харитативну (голова Др. Філяс), пресову (голова о. Чемеринський), для справ виховання (голова о. кан. Дзерович). Кожна секція радо повитає й нових співробітників, які схочуть в даній ділянці співпрацювати та зволять повідомити про це Редакційну Колегію.

Це число „Католицької Акції“ виходить уже оформлене новою Ред. Колегією

при одночасному збільшенні об'єму до 32 сторінок. На його зміст складаються перші вступні, так сказати б, програмові статті кожної редакційної секції, в яких вияснюється, чому саме Католицька Акція займатиметься даною ділянкою життя.

Повстання товариств Католицької Акції. На терені львівської Архієпархії повстали вже два товариства Католицької Акції, а саме Католицьке Товариство Українських Жінок і Католицьке Товариство Українських Дівчат. Проводам нових Товариств і їх Членам складаємо на цьому місці бажання найуспішнішого розвитку.

Замкнені Реколекції для мужчин з інтелігенції відбудуться, як ми вже повідомляли, заходом Ген. Інституту К. А. у Львові в перших днях місяця липня ц. р. під проводом о. Др-а Й. Маркевича ЧСВВ.

Точніші вказівки про час реколекцій, речі, що їх треба привезти з собою та оплату за прохарчування, подається в пресі в найближчому часі, але вже тепер просимо надсилати зголошення на адресу Ген. Інституту К. А., Львів Зіморевича 3/І. Листа учасників буде замкнена дня 20. VI.

Всесвітня Вистава Католицької Преси в Ватикані. Дня 12. травня ц. р. Св. Отець довершив торжественного відкриття Всесвітньої Вистави Католицької Преси, про котру ми обширно писали в ч. 3 (4) „Катол. Акції“ за мин. рік. Відкриття Вистави відбулося в приязі всіх кардиналів, що на той час перебували в Римі, дипломатичного корпусу й представників католицьких організацій. Св. Отець виголосив промову, після чого поблагословив Виставу і приявних.

Українська католицька преса цілого світу (Галичина, Закарпатська Україна, Бачка, Спол. Держави Півн. Америки, Канада і Бразилія) зорганізована спільно Генеральним Інститутом Кат. Акції у Львові, взяла участь у виставі, висилаючи свої експонати до відділу Св. Конгрегації Східних Обрядів. Наша збірка призначена на Виставу представляється дуже багато й цікаво, бо крім українських католицьких періодиків, які зібрано з великим трудом в бібліотеках і музеях від найстарших (1776. р.) до сьогоденнішого дня, вислано статистичні зіставлення (діаграми), барвні, артистично виконані графікони, що ілюструють розвиток і досягнення української католицької преси, багату збірку (около 200) світлин великого формату, що представляють нашу церковну архітектуру, мистецтво церковне й народне, народні типи, звичаї, краєвиди тощо, а також географічні карти, які ілюструють розміщення українців у світі та віроісповідні відносини. Крім цього, як декоративний матеріал, вислано цінну збірку етнографічних матеріалів (зразки народні й мистецтва), котру особисто мала розмістити на виставі Мати Северина, ЧСВВ.

Наші експонати, як довідуємося з письм. Впр. о. Вол. Фурикевича, котрого ми упросили зайнятися улагодженням нашого відділу, зробили в Комітеті Вистави надзвичайно додатне враження.

Просимо всіх, хто одержує та бажає надалі одержувати журнал „Католицька Акція“, не забувати про надіслання Адміністрації квоти 2 зл., як зворот коштів друку й експедиції за 1936 рік.

Конкурс

Генеральний Інститут Католицької Акції, приступаючи до видавання популярних книжечок для широких мас, розписує конкурс на праці з усіх ділянок знання.

Умови конкурсу: Праці писані на машині, або дуже чітко рукою, не можуть бути більші, як 32 сторінки друку малої вісімки, мають популяризувати знання в католицькому освітленні. За прийняті Ред. Колегією рукописи Генеральний Інститут К. А. платитиме до 50 злотих від аркуша, після чого скрипт стає власністю Ген. Інституту К. А.

Рукописи треба надсилати на адресу Ген. Інституту К. А. (Зіморевича 3. І).

Католицькі часописи просимо передрукувати.

Виходить що три місяці. — Видається за відомом і благословенням церковної Влади.
Видає: Ген. Інст. Кат. Акції. Львів, Зіморевича 3/І. Редагує Колегія.

KATOŁYĆKA AKCJA
Lwów, Zimorowicza 3/1.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.